

Jaarverslag 2010

***Netwerk Palliatieve Zorg
Waasland vzw***

VOORWOORD	4
I. ORGANISATIESTRUCTUUR EN INTERNE WERKING	5
1. Organogram.....	6
2. Partners met een samenwerkingsovereenkomst	7
2.1. Wijzigingen.....	7
2.2. Overzicht van de samenwerkingsovereenkomsten op 31/12/2010.....	7
3. Bestuursorganen.....	8
3.1. Algemene Vergadering.....	8
3.2. Raad van bestuur.....	11
3.3. Dagelijks Bestuur	12
4. De medewerkers	13
4.1. Wijzigingen in het personeelsbestand	13
4.2. Samenstelling van het personeelsbestand op 31/12/2010.....	13
4.3. VTO	13
4.6. Interne overlegmomenten	18
5. Andere	19
II. NETWERKOPDRACHTEN	20
1. Informeren.....	20
Voordrachten	20
Folders en brochures.....	20
Tijdschrift/Nieuwsbrief.....	20
Website	21
Andere.....	21
2. Samenwerking en consult	22
2.1. Samenwerking	22
2.2. Consult.....	29
2.3. Rouwzorg.....	30
3. Deskundigheidsbevordering.....	32
3.1. Opleidingsaanbod van het netwerk palliatieve zorg.....	32
3.2. Opleidingsaanbod in samenwerking.....	33
3.3. Opleidingen op maat	38
3.4. Studiedagen, symposia, congressen.....	38
3.5. Andere	39
3.6. Informatieverstrekking aan studenten	40
4. Vrijwilligerswerk.....	41
III. ACTIEPLAN 2011	46
1. Kernopdrachten van het netwerk.....	46
2. Lokale werking	47
3. Informatie en sensibilisatie	47
4. Vrijwilligers	47
5. Uitdagingen voor palliatieve zorg:.....	47
6. Wat willen we realiseren in 2011?	48

Netwerk Palliatieve Zorg Waasland

Moerlandstraat 20
9100 Sint-Niklaas

Tel.: 03 776 29 97
Fax: 03 780 20 99
E-mail: info@npzw.be
Website: www.palliatieve.org

Contactpersoon inhoudelijk verslag: Karina Pieters, Algemeen Coördinator,
03 780.20.91

Contactpersoon financieel verslag:
Eric Van Pelt, schatbewaarder, 03 776 29 97
Rekeningnummer: 068-2226748-43

Rekeninghouder:

Netwerk Palliatieve Zorg Waasland vzw, Moerlandstraat 20, 9100 Sint Niklaas
Bereikte regio: Arrondissement Sint-Niklaas: Beveren-Waas, Kruibeke, Lokeren,
Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse

Aantal inwoners: 233.083

Erkenning netwerk palliatieve zorg: 01.01.2011 – 31.12.2014

Erkenning samenwerkingsverband palliatieve zorg: 01.01.2011 – 31.12.2014

Overzichtskaart van het werkingsgebied

3

Sterven is een onderdeel van het leven. Iedereen wordt er vroeg of laat mee geconfronteerd, zelf heb ik tijdens mijn loopbaan al verschillende mensen hun laatste reis zien beginnen.

Je kan het inderdaad vergelijken met een reis: sommige mensen zijn opgelucht om eindelijk te kunnen vertrekken, anderen hebben schrik voor het avontuur dat hen wacht.

Er zijn mensen die al weken op voorhand hun koffers nemen, terwijl iemand anders onvoorbereid en snel alle bagage bijeen raapt en vertrekt.

Zo gaat het ook met sterven, het is iets persoonlijks, iets waaraan iedereen een eigen betekenis geeft.

Ik wil toch ook even blijven stilstaan bij het dagelijkse werk van de coördinator, de verpleegkundigen, de equipearts, de psycholoog, de vrijwilligers, de administratief medewerker van het palliatief netwerk.

Ze worden dagelijks geconfronteerd met een vloedgolf van emoties: ongeloof, angst, verdriet, bezorgdheid, schuldgevoelens, kwaadheid,...

Ze behandelen dagelijks pijn, hinderlijke symptomen en dergelijke. Ze zijn een steun en toeverlaat voor de patiënten en de mantelzorgers. Jullie dagelijkse inzet wordt enorm gewaardeerd.

Jullie helpen om mensen grenzeloos te laten verder leven, hun lichaam hebben ze afgedaan en de pijn is verheven.

Daarom nog deze woorden:

Mogen uw ogen zich vermengen met de zon.

Moge uw adem opgaan in de wind.

Mogen de wateren van uw wezen zich vermengen met de oceanen.

Moge de as een worden met het land.

Moge u reizen naar de hemel of aarde, welke richting u ook neemt

Fiers Sabine

Voorzitter ad-interim, Netwerk Palliatieve Zorg Waasland vzw

I. Organisatiestructuur en interne werking

Het netwerk stimuleert een interdisciplinaire benadering, waarin iedereen aandacht heeft voor een totaalzorg, met name de fysische, psychosociale, spirituele en financiële zorg.

Het netwerk werkt vanuit respect voor de eigenheid van elke patiënt en omgeving rekening houdend met de keuze die zij wensen te maken, vertrekkende vanuit het persoonlijke levensverhaal én met aandacht voor de balans draagkracht/draaglast van patiënt, mantelzorger en verzorgenden.

Het netwerk coördineert, ondersteunt en stimuleert hulpverleners, organisaties en initiatieven bij de ontwikkeling van een palliatieve zorgcultuur binnen het totale concept van de hulpverlening. Zij treedt niet in de plaats van de bestaande intramurale en extramurale hulpverlening of van de mantelzorg. Integendeel, het netwerk neemt initiatieven om het overleg en de samenwerking tussen alle echelons van hulpverlening te optimaliseren, zodat maximaal comfort kan gegeven worden aan patiënt en omgeving met als doel de patiënt zo lang mogelijk thuis te kunnen houden.

Het netwerk erkent de vertrouwensrelatie, de vertrouwenspositie en de deskundigheid van de betrokken hulpverleners, en streeft naar een geïntegreerde werking met de palliatieve ondersteuningsequipes.

Eigen aan palliatieve zorg is ook de zorg en aandacht voor rouw.

De zorgverlening eindigt niet op stervensmoment.

Zowel tijdens de laatste levensperiode als na het sterven is er aandacht voor de rouwverwerking van de nabestaanden en van de hulpverleners.

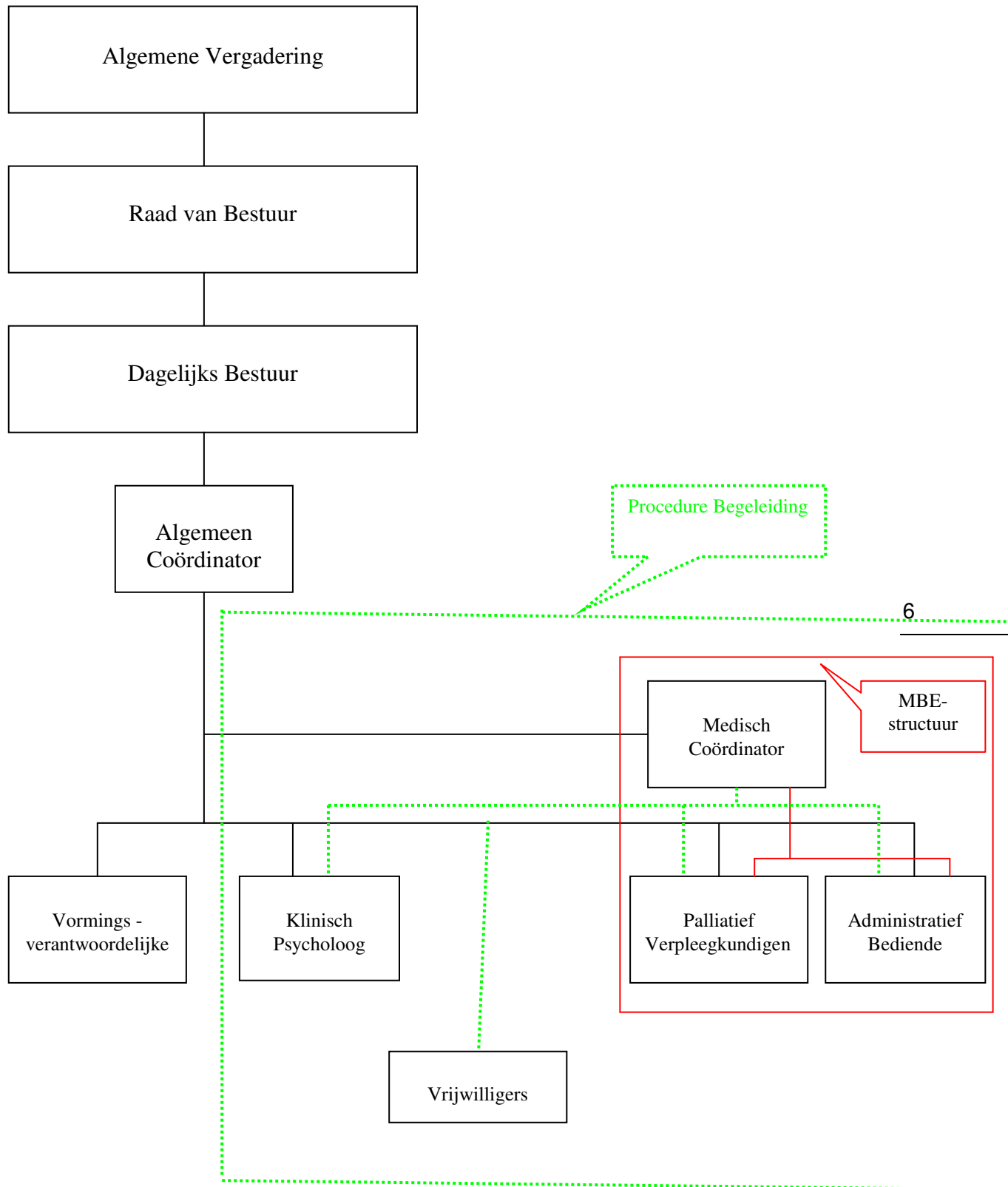
Het stimuleren van zinvolle en ondersteunende contacten, ook via vrijwilligerswerk, is een permanent aandachtsveld om van hieruit de rouwverwerking te bevorderen.

Het netwerk biedt interdisciplinaire vorming en opleiding aan en nodigt uit om de deskundigheid verder te ontwikkelen. Zij bewaakt de permanente zorg voor de hulpverleners.

In deze zin is het netwerk een centrum van begeesting en ontwikkeling, waarin men zich voortdurend bezint over wat optimale zorg in de laatste levensfase kan zijn, en hoe dit in alle instellingen en situaties kan bevorderd worden.

Het netwerk streeft naar een optimale sensibilisatie van de bredere bevolking, inzake de mogelijkheden van palliatieve zorg en de bestaansredenen van een palliatieve zorgcultuur.

1. Organogram

2. Partners met een samenwerkingsovereenkomst

2.1. Wijzigingen

2.1.1. Nieuwe partners met een samenwerkingsovereenkomst¹

Vzw Wij Blijven Thuis en vzw Verpleging aan huis, Sint-Niklaas
Thuisverpleging Mortelmans, Sint-Niklaas
Vzw Mantelzorg Bond Moyson Oost-Vlaanderen

2.1.2. Partners waarmee de samenwerkingsovereenkomsten werd beëindigd

Geen

2.2.3. Partners waarvan de samenwerkingsovereenkomsten werd gewijzigd

Huisartsenkoepel Waasland vzw (vroeger Huisartsenvereniging Groot Sint Niklaas)
vzw Ouderenzorg Philippus Neri (vroeger privé rustoorden, WZC De Ark)

2.2. Overzicht van de samenwerkingsovereenkomsten op 31/12/2010

NAAM	GEMEENTE
Huisartsenvereniging Waasland-Noord vzw	Stekene
Huisartsenvereniging der Durmestreek vzw	Lokeren
Huisartsenkoepel Waasland vzw	Sint-Niklaas
Huisartsenkring Temse vzw	Temse
Huisartsenvereniging Beveren vzw	Beveren
Huisartsenkring Kruibeke vzw	Kruibeke
Witgele Kruis Oost-Vlaanderen vzw	Gent
Thuisverpleging Bond Moyson Oost-Vlaanderen Medisom vzw	Zottegem
Thuisverzorging in solidariteit vzw	Gent
Familiehulp vzw	Brussel
Familiezorg vzw	Gent
Thuishulp Bond Moyson vzw	Brussel
Koninklijke Apothekersvereniging Waasland	Lokeren
Wase Zelfstandige Kinesitherapeuten	Sint-Niklaas
Christelijke Mutualiteit Waas en Dender	Sint-Niklaas
Bond Moyson DMW Oost-Vlaanderen	Gent
Maatschappelijk werk Liberale Mutualiteit Oost-Vlaanderen	Sint-Niklaas
OCMW Beveren-Waas	Beveren
OCMW Kruibeke	Kruibeke
OCMW Lokeren	Lokeren
OCMW Sint-Gillis-Waas	Sint-Gillis-Waas
OCMW Sint-Niklaas	Sint-Niklaas
OCMW Stekene	Stekene
OCMW Temse	Temse
Ziekenzorg vzw	Brussel
Mantelzorg vzw Bond Moyson Oost Vlaanderen	Zwijnaarde
AZ Lokeren	Lokeren
AZ Nikolaas	Sint-Niklaas
AZ Nikolaas, afdeling Palliatieve Zorgenheid Beveren-Waas	Sint-Niklaas
APZ Sint-Hiëronymus	Sint-Niklaas

¹ Nieuwe versie samenwerkingsovereenkomst in V bijlage

NAAM	GEMEENTE
WZC Briels	Melsele
WZC De Notelaar	Beveren-Waas
Zorgresidentie Heilige Familie - Vives vzw	Kieldrecht
WZC Wissekerke	Kruikeke
Hof van Eksaarde	Eksaarde
Rustoord Ter Durme	Lokeren
WZC Ter Engelen vzw	Lokeren
WZC De Kroon	Sint-Gillis-Waas
RVT Sint-Jozef vzw	Sint-Pauwels
WZC Albert-Elisabeth	Sint-Niklaas
WZC De Plataan	Sint-Niklaas
WZC Herfstrust	Belsele
WZC Populierenhof	Nieuwkerken-Waas
WZC Sint Katharina	Sinaai
WZC Ter Wilgen	Sint-Niklaas
WZC De Ark	Sint-Niklaas
Rustoord Huize Den Dries	Sinaai
WZC Heilig Hart	Sint-Niklaas
WZC Het Hof	Sint-Niklaas
Residentie Ten Berge RVT	Sint-Niklaas
WZC Zoetenaard	Stekene
Rustoord De Reiger	Temse
WZC 't Blauwhof	Steendorp
WZC Huize Vincent	Tielrode

3. Bestuursorganen

8

3.1. Algemene Vergadering

3.1.1. Wijzigingen

Herverkiezing als lid van raad van bestuur

- Nancy Schuddings, vertegenwoordiger vanuit privé rustoorden, WZC Heilige Familie, Kieldrecht
- Hilde Van Look, OCMW rustoorden, Kruikeke
- John Van Mieghem, vertegenwoordiger vanuit Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland vzw.

Nieuwe leden raad van bestuur:

- Caty Sergeant in tandemwerking vertegenwoordiging vanuit Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland vzw
- Dr. Frank Thiessen in tandemwerking met dr. Els Everaert, vertegenwoordigers vanuit AZ Nikolaas

Nieuwe leden algemene vergadering:

- Nicole Cant, vertegenwoordiger vanuit Verpleging aan huis en Wij blijven thuis vzw
- Ann Van Couwenberghe, vertegenwoordiger vanuit Vzw Mantelzorg Bond Moyson Oost Vlaanderen

Uitgetreden leden:

- Luc Christiaens vervangt Verbelen Katrien voor Thuisverpleging Bond Moyson Oost-Vlaanderen Medisom vzw
- Berten Van Kerckhove vervangt Mieke Ruys voor Familiezorg Oost-Vlaanderen vzw
- Inge Haegeman vervangt Katja Daman voor Bond Moyson DMW, Oost-Vlaanderen
- Karen Vanden Hende vervangt Bert Waterschoot voor Maatschappelijk werk Liberale mutualiteit Oost-Vlaanderen
- Ann Van Couwenberghe vervangt Patricia Lebeer voor vzw Mantelzorg Bond Moyson Oost-Vlaanderen
- Dr. Frank Thiessen en dr. Els Everaert vervangen dr. Marc Geboers voor AZ Nikolaas
- Mieke Van Steelandt vervangt Patrick Jassogne voor APZ Sint Hiëronymus vzw
- Luc Voeten vervangt Ferdi Van Hoey voor vzw Ouderenzorg Philippus Neri

3.1.2.Ledenlijst op 31/12/2010

Aantal leden: effectieve leden:33

NAAM	
Mandaten voor de eerstelijnsgezondheidszorg (16)	
Huisartsenvereniging Waasland Noord vzw, Dr. Backaert Dirk	
Huisartsenvereniging der Durmestreek vzw, Dr. Beke Antoon	
Huisartsenvereniging Groot Sint-Niklaas vzw, Dr. Van Pelt Eric	
Huisartsenvereniging Beveren vzw, Dr. Burm Caroline	
Witgele Kruis Oost-Vlaanderen vzw, Sabine Fiers	
Thuisverpleging Bond Moyson Oost-Vlaanderen Medisom vzw, Luc Christiaens	
Thuisverzorging in Solidariteit vzw, De Meyer Linda	
Zelfstandige thuisverpleging, Goedele Mortelmans,	
Familiehulp vzw, Frans Vervaeke	
Familiezorg Oost-Vlaanderen vzw, Berten Van Kerckhove	
Thuishulp Bond Moyson vzw, Els De Witte	
Koninklijke Apothekersvereniging Waasland Guy De Grève	
Wase Zelfstandige Kinesitherapeuten, Nadine Ketels	
Christelijke Mutualiteit Waas en Dender, Kathleen Cami	
Bond Moyson Oost-Vlaanderen, Inge Haegeman	
Maatschappelijk Werk Liberale Mutualiteit Oost-Vlaanderen, Karen Vanden Hende	
Mandaten voor de OCMW's (7)	
OCMW Beveren-Waas, Hollanders Nicole	Beveren
OCMW Kruibeke, Van Landeghem Karine	Kruibeke
OCMW Lokeren, Coppens Ria	Lokeren
OCMW Sint-Gillis-Waas, De Kimpe Marc	Sint-Gillis-Waas
OCMW Sint-Niklaas, Delaruelle Annemie	Sint-Niklaas
OCMW Stekene,	Stekene
OCMW Temse, Vingerhoeds Ludo	Temse
Mandaten voor de erkende vrijwilligersorganisaties (2)	
Ziekenzorg vzw, Isabelle Duchesne	Brussel
Mantelzorg vzw Bond Moyson Oost Vlaanderen, Ann Van Couwenberghe,	Gent

Mandaten voor de intramurale zorg (8)	
AZ Lokeren vzw	Lokeren
AZ Nikolaas vzw, dr. Frank Thiessen en dr. Els Everaert	Sint-Niklaas
AZ Nikolaas vzw, afdeling Palliatieve Zorgseenheid Beveren-Waas, Van de Vijver Lut	Sint-Niklaas
APZ Sint-Hiëronymus vzw, Mieke Van Steelandt	Sint-Niklaas
Privé rustoorden, WZC De Ark vzw,	Sint-Niklaas
Privé rustoorden, Zorgresidentie H. Familie, Nancy Schuddings	Kieldrecht
OCMW Rustoorden, OCMW Kruibeke, Van Look Hilde	Kruibeke
OCMW Rustoorden, OCMW Lokeren, Coppens Ria	Lokeren

Aantal **toegetroeden** leden: 26

NAAM	GEMEENTE
WZC Briels (OCMW Beveren-Waas)	Melsele
WZC De Notelaar (OCMW Beveren-Waas)	Beveren-Waas
Zorgresidentie Heilige Familie - Vives vzw	Kieldrecht
WZC Wissekerke (OCMW Kruibeke)	Kruibeke
Hof van Eksaarde (OCMW Lokeren)	Eksaarde
Rustoord Ter Durme (OCMW Lokeren)	Lokeren
WZC Ter Engelen vzw	Lokeren
WZC De Kroon (OCMW Sint-Gillis-Waas)	Sint-Gillis-Waas
RVT Sint-Jozef vzw	Sint-Pauwels
WZC Albert-Elisabeth (OCMW Sint-Niklaas)	Sint-Niklaas
WZC De Plataan (OCMW Sint-Niklaas)	Sint-Niklaas
WZC Herfstrust (OCMW Sint-Niklaas)	Belsele
WZC Populierenhof (OCMW Sint-Niklaas)	Nieuwkerken-Waas
WZC Sint Katharina (OCMW Sint-Niklaas)	Sinaai
WZC Ter Wilgen (OCMW Sint-Niklaas)	Sint-Niklaas
WZC De Ark	Sint-Niklaas
Rustoord Huize Den Dries	Sinaai
WZC Heilig Hart	Sint-Niklaas
WZC Het Hof	Sint-Niklaas
Residentie Ten Berge RVT	Sint-Niklaas
WZC Zoetenaard (OCMW Stekene)	Stekene
Rustoord De Reiger (OCMW Temse)	Temse
WZC 't Blauwhof (OCMW Temse)	Steendorp
WZC Huize Vincent	Tielrode
Vesta vzw, instelling voor persoon met handicap	Sint-Niklaas
Emiliani vzw, instelling voor persoon met handicap	Lokeren

10

3.1.3. Algemene vergadering

Aantal bijeenkomsten: 1; 4 juni 2010

Behandelde onderwerpen:

- Goedkeuring vorig verslag
- Samenstelling vergadering
- (her)verkiezing raad van bestuur
- Vraag aan algemene vergadering om zich akkoord te verklaren met nieuwe samenstelling dagelijks bestuur
- Wijziging statuten artikel 17
- Jaarverslag 2009 algemeen

- Jaarrekeningen 2009
- Controle rekeningen en décharge van de bestuurders
- Raming 2010
- Wat kan de toegevoegde waarde zijn van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen voor het palliatieve landschap in het Soete Waeslant? Door directeur Paul Vanden Berghe.

3.2.Raad van Bestuur

3.2.1.Wijzigingen

Einde mandaat:

- Dr. Marc Geboers, voorzitter

Einde mandaat en herverkozen:

- Nancy Schuddings
- Hilde Van Look
- John Van Mieghem

Nieuw mandaat:

- Dr. Frank Thiessen
- Dr. Els Everaert
- Caty Sergeant

²

3.2.2.Samenstelling Raad van Bestuur op 31/12/2010

NAAM	FUNCTIE
	voorzitter
Sabine Fiers (Witgele Kruis Oost-Vlaanderen vzw)	Waarnemend voorzitter
Dr. Van Pelt Eric (Huisartsenkoepel Waasland vzw)	schatbewaarder
(Anna) Hilde Van Look (OCMW rustoorden en OCMW Kruibeke	secretaris
Dr. Beke Antoon (Huisartsenvereniging der Durmestreek vzw)	lid
Dr. Burm Caroline (Huisartsenvereniging Beveren vzw)	lid
Linda De Meyer (Thuisverzorging in solidariteit vzw)	lid
Kathleen Cami (CM Waas en Dender)	lid
Nancy Schuddings (Privé rustoorden, zorgresidentie H. Familie)	lid
Lut van de Vijver (AZ Nikolaas afd. palliatieve zorgeenheid)	lid
Frans Vervaeke (Familiehulp vzw)	lid
Els De Witte (Thuishulp Bond Moyson vzw)	lid
Dr. Thiessen Frank en dr. Everaert Els (AZ Nikolaas)	lid
John Van Mieghem en Caty Sergeant (Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland)	Adviserende leden

Aantal bijeenkomsten: 3; 17 november , 4 juni en 11 februari 2010

Behandelde onderwerpen:

- Goedkeuring vorig verslag
- Personeelszaken
- Huisvesting
- Nieuwe functie: VTO

² Nieuwe mandaten werden goedgekeurd op algemene vergadering 4/3/2011

- Voorbereiding algemene vergadering, actualisering samenstelling algemene vergadering
- Vrijwilligers: vernieuwing afsprakennota en huishoudelijk reglement
- Vertegenwoordiging in de bestuursvergadering vanuit het Vrijwilligerswerk
- Samenstelling dagelijks bestuur en raad van bestuur en frequentie vergaderen
- Nieuws van de federatie
- Aantal begeleidingen, conventie, facturatie
- Bespreking mogelijkheden uitbreiding van RIZIV Conventie
- Visie Raad van Bestuur: Opdracht equipearts en verpleegkundigen inzake palliatieve sedatie en euthanasie.
- Beleidsaccenten 2011
- Ontslag huidige voorzitter
- Verslag van de inspectie netwerk/samenwerkingsverband en vrijwilligerswerking

3.3. Dagelijks Bestuur

Wijzigingen

Einde mandaat dr. Marc Geboers, voorzitter
 Waarnemend voorzitter, Sabine Fiers (voorheen ondervoorzitter)

3.3.1.Samenstelling Dagelijks Bestuur op 31/12/2010

NAAM	FUNCTIE
	voorzitter
Sabine Fiers (Witgele Kruis Oost-Vlaanderen vzw)	Waarnemend voorzitter
Dr. Van Pelt Eric (Huisartsenkoepel Waasland vzw)	penningmeester
Dr. Van den Eynde Johan, equipearts	lid
Karina Pieters, algemeen coördinator	lid
John Van Mieghem (Vrijwilligerswerk Palliatieve zorg Waasland)	adviserend lid

12

Aantal bijeenkomsten: 5; 11 maart, 6 mei, 10 september, 8 oktober, 10 december 2010

Behandelde onderwerpen:

- goedkeuring verslag vorige vergadering
- bestuurlijke vernieuwing
- financiële info
- begeleidingen
- personeelszaken
- huisvesting
- data bestuursvergaderingen
- conventie RIZIV: extra budget voor MBE
- nieuws federatie: bijdrage lidgeld federatie: voorstel
- data bestuursvergaderingen 2010
- Vrijwilligers: samenstelling algemene vergadering: aanschrijven organisaties? voorzitter
- maatregelen beroep verpleegkunde aantrekkelijker te maken: BBB en BBT: niet van toepassing voor palliatieve thuiszorg

- Voorstel elektronisch dossier: verslag vergadering Wemmel samen met voorzitter
- Verslag inspectie netwerk/samenwerkingsverband op basis van voorlopig verslag
- Voorzitter en vertegenwoordiging/mandaat AZ Nikolaas
- Kloddelopers
- Samenwerking partners: vraag van SEL Waasland

4. De medewerkers

4.1 Wijzigingen in het personeelsbestand

Einde samenwerking:

- Geeraers Christl, palliatief verpleegkundige

Nieuwe medewerker:

- Van Daele Marleen

Wijzigingen in tewerkstellingsduur:

- Van Buel Jan : van 38 u naar 30,4 u (1/5 ouderschapsverlof gedurende 15 maanden)
- Dieleman Martine : van 29,30 u naar 36u
- De Cleene Karin : van 23u naar 21u
- Gyselinck Isabelle: van 24u naar 26 u

4.2 Samenstelling van het personeelsbestand op 31/12/2010

NAAM	FUNCTIE	TEWERKSTELLING
Karina Pieters	Algemeen Coördinator	38u/week NW
Philippe Helaers	Klinisch Psycholoog	19u/week NW
Isabelle Gyselinck	Vormingsverantwoordelijke	26u/week MBE en NW
Martine Dieleman	Palliatief verpleegkundige	36u/week MBE
Jan Van Buel	Palliatief verpleegkundige	30,4 u/week MBE
Marleen Van Daele	Palliatief verpleegkundige	30u/week MBE
Karin De Cleene	Administratief bediende	21u/week MBE
Dr. Johan Van den Eynde	Huisarts, medisch coördinator	7u/week MBE

13

4.3 VTO

Karina Pieters Algemeen coördinator		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
8/03/2010 3u	Denkdag coördinatoren met externe begeleider Evolutie palliatieve zorg : opdracht en visie vanuit netwerk en coördinator dag 1	Johan Maes en federatie Wemmel
27/04/2010 7u	De juiste mensen rekruteren: één van de grootste valstrikken in management	Ideas, Marc De Turck
7/09/2010 2u	A License to Kill: euthanasie en praktijk Dr. Van den Eynde en dr. Van Bijsterveld	Koepel Huisartsenkring Waasland

5/10/2010 5u	7e Vlaams Congres Palliatieve Zorg Kwaliteitsdenken in palliatieve zorg	Antwerpse netwerken, Federatie en Provinciebestuur
11/10/2010 5u	Bedrijfsbezoek Janssen Farmaceutica	Beerse
8/11/2010 3u	Denkdag coördinatoren met externe begeleider Evolutie palliatieve zorg : opdracht en visie vanuit netwerk en coördinator dag 2	Johan Maes en federatie Wemmel
15/11/2010 3u	SECUREX: Is uw arbeidsreglement nog up to date? Externe Dienst voor Preventie en Bescherming	Securex Sint-Niklaas
18/11/ 2010 3u	Studiedag Verlies jezelf niet i.s.m. Handicum Els Ronsse - Marc Michiels - Jef Goethals...	Oost-Vlaamse Netwerken Gent
26/11/ 2010 5u	7 ^e onderzoeksforum Palliatieve Zorg Nederland en Vlaanderen Prof Dr.Vissers-D.Houttekier- Prof.Dr.Van den Eynden- Prof.Dr. Scott Murray	Antwerpen
11/11/ 2010 5u	Conferentie eerstelijnsgezondheidszorg Diverse sprekers en panelsessies	Antwerpen
Totaal 41u		
Isabelle Gyselinck VTO		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
22-23/4/2010 14u	Diepgaand leren Yves Laroc	Lodewijk De Raet
28/4,5/5,19/5/2010 21u	Vragend werken met groepen Yves Laroc	Lodewijk De Raet
10/6/2010 3u	Saveraschaal	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
14/6,6/9/2010 14u	Rollenspelen Nathalie van Renterghem	Lodewijk De Raet
23/8,24/8,13/9 4/10, 25/10/2010 35u	Vorming opzetten Yves Laroc	Lodewijk De Raet
26/11/2010 5u	7e onderzoeksforum Palliatieve Zorg Nederland en Vlaanderen Prof Dr.Vissers - D.Houttekier - Prof. Dr. Van den Eynden- Prof. Dr. Scott Murray	Antwerpen
7/09/2010 2u	A License to Kill: euthanasie en praktijk Dr. Van den Eynde en dr. Van Bijsterveld	Koepel Huisartsenkring Waasland
Totaal 94u		

Philippe Helaers Klinisch psycholoog		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
05/01/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
09/02/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
23/03/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
20/04/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
15/06/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
5/10/2010 3u	Intervisie voor intervisoren W. Rombauts	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
30/04/2010 8u	Expertenmeeting Kwaliteitsindicatoren PZ	VUB, Fed. PZ Vlaanderen
7/09/2010 2u	A License to Kill: euthanasie en praktijk Dr. Van den Eynde en dr. Van Bijsterveld	Koepel Huisartsenkring Waasland
21/10/2010 3u	Mini Symposium Vroegtijdige Zorgplanning Meester Hylebos en Chris Van Beersel	NPZW - NPZADN Stadhuis Sint-Niklaas
18/11/2010 3u	Studiedag Verlies jezelf niet i.s.m. Handicum Els Ronsse - Marc Michiels - Jef Goethals...	Oost-Vlaamse Netwerken Gent
Totaal 34u		
Jan Van Buel palliatief verpleegkundige		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
08/01/2010 2u	Transvisie Dr Van Den Eynde	NPZW
12/01/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
02/03/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
27/04/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
11/06/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
20/07/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
03/09/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
7/09/2010 2u	A License to Kill: euthanasie en praktijk Dr. Van den Eynde en dr. Van Bijsterveld	Koepel Huisartsenkring Waasland
28/09/2010 3u	Spirituele zorg en levenseinde Dr Carlo Leget	Palliatieve Hulpverlening Antwerpen
01/10/2010 2u	Transvisie Dr Van Den Eynde	NPZW
05/10/2010 6u	7e Vlaams Palliatief Congres 'Kwaliteit en zorg'	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen

21/10/2010 3u	Minisymposium: Vroegtijdige Zorgplanning: Sterven op je eigen manier? Mr. Hylebos, dhr. Van Beersel, e.a.	Netwerk PZ Waasland & Aalst- Dendermonde-Ninove
25/11/2010 7u	Vrijwilligersbeleid voor gevorderden Koën Vermeulen	Provinciaal Steunpunt Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen
01/12/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
07/12/2010 7u	Vrijwilligersbeleid voor gevorderden Koën Vermeulen	Provinciaal Steunpunt Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen
14/12/2010 7u	Vrijwilligersbeleid voor gevorderden Koën Vermeulen	Provinciaal Steunpunt Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen
Totaal: 46 u		
Marleen Van Daele palliatief verpleegkundige		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
06/04/2010 4u	Pijn- en symptoomcontrole	NPZW
20/04/2010 6,5u	Basis communicatie	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
21/04/2010 2u	Pijnmedicatie	NPZW
27/04/2010 6,5u	Rouwzorg	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
06/05/2010 4u	Pijn- en symptoomcontrole	NPZW
01/07/2010 8u	Communicatie/rust in mijzelf	Lodewijk De Raet
02/07/2010 8u	Communicatie/rust in mijzelf	Lodewijk De Raet
08/07/2010 8u	Communicatie/rust in mijzelf	Lodewijk De Raet
09/07/2010 8u	Communicatie/rust in mijzelf	Lodewijk De Raet
21/10/2010 3u	Minisymposium: Vroegtijdige Zorgplanning: Sterven op je eigen manier? Mr. Hylebos, dhr. Van Beersel, e.a.	Netwerk PZ Waasland & Aalst- Dendermonde-Ninove
Totaal: 58u		
Martine Dieleman palliatief verpleegkundige		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
08/01/2010 2u	Transvisie	NPZW
18/01/2010 7u	Spiritualiteit van de zorgverstreker	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
19/01/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
09/02/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
26/03/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
18/05/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
03/08/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW

DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
07/09/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
01/10/2010 2u	Transvisie: beleving rond palliatieve sedatie	NPZW
05/10/2010 6u	7e Vlaams Palliatief Congres 'Kwaliteit en zorg'	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
19/10/2010 1u	Supervisie Marianne De Wulf	NPZW
11/10/2010 5u	Bedrijfsbezoek Janssen Farmaceutica	Beerse
18/11/2010 6u	Studiedag Verlies jezelf niet i.s.m. Handicum Els Ronsse-Marc Michiels- Jef Goethals...	Oost-Vlaamse Netwerken Gent
26/11/2010 5u	7 ^e onderzoeksforum Palliatieve Zorg Nederland- Vlaanderen Prof Dr. Vissers - D Houttekier- Prof Van den Eynden – Prof Dr. Scott Murray	Antwerpen
Totaal: 40 u		
Karin de Cleene administratief bediende		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
30/03/2010 4u	10 jaar CMD - Zorg voor de zorgenden Lut Celie, Corinne Reynders,...	CMD
01/04/2010 3u	Wegwijs in welzijn: sociale kaart Christophe Pyra	Provincie Oost-Vlaanderen
7/10/2010 3u	Denk vroeger over later Tentoonstelling: Bevroren beeld J. Van de Velde, dr. M. Cosyns	BM Thuiszorg
21/10/2010 2u	Minisymposium: Vroegtijdige Zorgplanning: Sterven op je eigen manier? Mr. Hylebos, dhr. Van Beersel, e.a.	Netwerk PZ Waasland & Aalst-Dendermonde- Ninove
Totaal:12u		
Dr. Van den Eynde Johan medische coördinator		
DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
06/02/2010 3u	Een blik achter de schermen van de borstkliniek.	AZ Nikolaas
13/03/2010 2u	Werkgroep richtlijnen palliatieve zorg pallialine.be	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
30/04/2010 5u	Visietekst Palliatie en Euthanasie Communicatie in de Palliatieve Zorg, Werkgroep Vlaamse Equipeartsen	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
11/09/2010 2u	Werkgroep richtlijnen palliatieve zorg pallialine.be	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
21/10/2010 2u	De arts en het overlijden Prof Piette	Postuniversitaire kring Waasland
26/11/10 2u	Masterclass door Prof. Dr. Scott A Murray, professor palliatieve zorg aan de universiteit van Edinburgh, met als onderwerp: "How can I identify people in my practice who need a palliative care approach?"	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen

DATUM	ONDERWERP/SPREKER	ORGANISATOR
27/11/2010 3u	Artsenforum Palliatieve Zorg met als onderwerpen: Communicatie in palliatieve zorg Ontwikkelen van kwaliteitsindicatoren voor Palliatieve zorg in Vlaanderen Nieuwe strategieën in farmacologische behandeling van pijn How can palliative care help avoid patients receiving overzealous or futile treatment door Prof. Dr. Scott A Murray, Edinburgh UK De ontwikkeling van een Zorgpad voor het Naderend Levensende door Christine Waerenburgh en Prof. Dr. Bart Van den Eynde, Universiteit Antwerpen	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
11/12/2010 2u	Werkgroep richtlijnen palliatieve zorg: www.pallialine.be	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
Totaal: 21u		

4.4 Interne overlegmomenten

Werkoverleg

Doelstelling van het overleg:

Alle teamleden (netwerk en multidisciplinaire begeleidingsequipe) komen samen om praktische zaken m.b.t. dagdagelijkse werking te bespreken. Er worden afspraken gemaakt en bijgestuurd die te maken hebben met werkorganisatie: verlof, wachtdiensten, interne en externe opleidingen, infrastructuur maar ook inhoudelijke thema's komen in dit overleg aan bod.

Deelnemers worden wisselend ingevuld naargelang de inhoud van werkoverleg.

18

Frequentie/aantal bijeenkomsten: 8 januari, 1 februari, 5 maart, 27 mei, 10 september, 9 december 2010

Behandelde onderwerpen:

- Beleving van verpleegkundigen bij palliatieve sedatie
- Vernieuwde afsprakennota en huishoudelijk reglement vrijwilligerswerking
- Afspraken wacht en verlof kalender
- Evaluatie bemoedigingsmoment
- Opdracht, wensen en verwachtingen van verpleegkundigen bij rouwondersteuning
- Bespreking en afspraken opdracht VTO
- Bespreking en afspraken begeleiding stage: opmaak draaiboek stage
- Mogelijkheden van stage bij psycholoog
- Start nieuwe verpleegkundige: mandaat 'meterschap'
- Aanwezigheid verpleegkundigen bij intervisie met vrijwilligers
- Afspraken volgen externe vormingen
- Gebruik van GSM
- Voorstel indienen projecten
- Gebruik en afspraken PAZO

- Voorbereiding en verslag visitatie Vlaamse Gemeenschap voor vzw netwerk/samenwerkingsverband en vrijwilligerswerking
- Afspraken frequentie supervisie
- Bespreking herziening en uitbreiding conventie RIZIV
- Gebruik nieuwe telefooncentrale
- Afspraken voor functioneringsgesprekken
- Overleg input website

Evaluatiegesprek

Doelstelling: op het einde van een proefperiode en indien nodig wordt een evaluatiegesprek georganiseerd tussen de werknemer en de algemeen coördinator. In 2010 werden 2 evaluatiegesprekken gedaan : start van nieuwe verpleegkundige en nieuwe functie VTO.

Functioneringsgesprek

Doelstelling:

Een functioneringsgesprek wordt minstens jaarlijks gehouden. Indien de algemeen coördinator dit wenst, kan een bijkomend functioneringsgesprek worden ingelast. Het functioneringsgesprek is een gepland, individueel gesprek tussen de coördinator en elke medewerker.

Het accent ligt op de toekomst en het stimuleren van ontwikkeling in de functie.

Er wordt een verslag gemaakt van een functioneringsgesprek en beide partijen ondertekenen, dit verslag wordt in het personeelsdossier van de werknemer bijgehouden.

In 2009 werden nieuwe instrumenten ontwikkeld om een functioneringsgesprek goed voor te bereiden en om een goed verslag te kunnen maken van dit functioneringsgesprek.

Functioneringsgesprekken werden gehouden op volgende data:

6 mei, 28 september, 29 september, 18 oktober

19

5 Andere

Wijziging in de samenwerkingsovereenkomst³

Elk jaar wordt na de jaarlijkse algemene vergadering van juni de samenwerkingsovereenkomst aangepast volgens de wijzigingen die zich voordeden bij de effectieve leden, de toetredende leden en de samenstelling van de Raad van Bestuur.

Arbeidsreglement

Het arbeidsreglement werd door iedereen gelezen en goedgekeurd en werd voorgelegd aan de sociale inspectie.

³ Samenwerkingsverband "netwerk palliatieve zorg waasland vzw, schriftelijke overeenkomst" in bijlage

II. Netwerkopdrachten

1. Informeren

Voordrachten

DATUM	THEMA	PLAATS	ORGANISATIE/ DOELGROEP	AANTAL DEELNEMERS
15/2/2010	Palliatieve Zorg	Temse	Okra Academie regio Waterkant	60 senioren
19/10/2010	Palliatieve Zorg en wilsverklaring	Temse	Seniorenadviesraad	90 senioren
29/03/2010	Wat is palliatieve zorg?	Sint-Niklaas	OCMW Polyvalent verzorgenden	20

Folders en brochures

ONDERWERP FOLDER/BROCHURE	EDITIEDATUM	OPLAGE
Vormingsbrochure academiejaar 2010/2011 In samenwerking met netwerk Aalst-Dendermonde- Ninove	Juni 2010	300

Brochure wordt meer en meer via mail verspreid en is volledig te raadplegen op de website www.palliatieve.org

20

Specifieke initiatieven bijv. in 2010 werd een eerste aanzet gegeven tot hernieuwen van bestaande folder: wij wensen een folder te ontwikkelen gericht aan patiënten en familie en een folder gericht aan professionelen.

Tijdschrift/Nieuwsbrief

Nieuwsbrief specifiek gericht aan de vrijwilligers:

Aantal verschenen: 2

Zomer 2010 en eindejaar 2010

Behandelde onderwerpen:

- Personalialia
- Data en aankondiging intervisie voor vrijwilligers
- Verslag deelname van vrijwilliger aan externe vorming: palliatieve zorg in Congo en CMD Zorg voor de zorgenden : “opdat jezelf geven niet jezelf weggeven wordt”, “Chinese theeceremonie”.
- Op 27 mei 2010 werd een vorming gegeven met als thema kinderen en palliatie, met concrete tips inzake omgaan met kinderen wanneer zij geconfronteerd worden met een palliatieve thuissituatie.
- Wist je dat...
- Medische (moeilijke) woorden
- Tekst: “ wat drijft ons in palliatieve zorg” – “vroegtijdige zorgplanning “
- Info sponsoring
- Uitnodiging herdenkingsmoment
- Info seniorenbeurs
- Teamdynamiek

- Uitnodiging nieuwjaarsreceptie
- Boekvoorstelling

Deze nieuwsbrief wordt aan alle vrijwilligers, bestuursleden en eigen teamleden bezorgd.

Website

Adres: www.palliatieve.org

Aantal bezoekers:

14.509 voor de website Oost-Vlaanderen

Andere

Deelname beurzen :

- Op initiatief van Stad Sint-Niklaas, seniorenconsulent werd een eerste keer een seniorenbeurs georganiseerd. Senioren konden gratis deelnemen en konden info krijgen, workshops en lezingen volgen, over onder andere seniorenverenigingen, gezondheid, vormingsaanbod, woonzorgcentra, ambulante diensten, OCMW en pensioenpunten.
Het netwerk palliatieve zorg heeft aan dit initiatief deelgenomen met een info stand, samen met andere thuiszorgdiensten.
Er waren ongeveer 1300 deelnemers.
9 november 2010
- Deelname aan de folderbeurs te Lokeren op initiatief van Regionaal Welzijnsoverleg Waasland, op 26 november 2010.
Met dit initiatief wil het RWO alle welzijns- en gezondheidsorganisaties uit de regio de gelegenheid geven om hun werking voor te stellen aan geïnteresseerde collega's. Er waren 49 organisaties vertegenwoordigd.
- Artikel: publicatie in Tijdschrift voor Palliatieve Zorg, oktober 2010 met als hoofdthema Kwaliteit van Zorg in kader van het Vlaams Congres.
“ Palliatieve Zorg = goede zorg ?” door dr. Johan Van den Eynde.
- Dr. Van den Eynde is reviewer van het boek “ Pijn en ouderen “ Prof.B.Morlion.

2. Samenwerking en consult

2.1. Samenwerking

Overleggroepen van het netwerk palliatieve zorg

- **Werkgroep Referente Functie palliatieve zorg**

Doelstelling:

- Deze werkgroep is samengesteld uit de referente functies palliatieve zorg in RVT en PVT van het Waasland. De deelnemers hebben meestal een opleiding referente functie palliatieve zorg in RVT gevolgd en/of zullen deze binnenkort volgen of beëindigen.
- Uitwisselen van informatie en vormingsinitiatieven, inventariseren van knelpunten, ontwikkelen van gezamenlijke strategieën, uniforme werkinstrumenten, formuleren van beleidsvoorstellen en voorstellen doen naar vorming en opleiding.

Leden:

Het is een open werkgroep waaraan in 2010 onder andere deelnamen:

Karin Franck, De Reiger Temse
Bernadette Bogaert, De Reiger Temse
Veronique De Coster, Ter Wilgen Sint-Niklaas
Ann Broeckaert, Heilig Hart Sint Niklaas
Annemie Delaruelle, De Plataan Sint-Niklaas
Linda De Smedt, Hof Ter Durme Lokeren
Marleen De Smet, Sint-Elisabeth Vrasene
Kathleen Vermeulen, 't Blauwhof Steendorp
Greet D'Haen, Het Hof Sint-Niklaas
Pascal Gillis, Hof van Eksaarde, Eksaarde
Nicole Hollanders, De Notelaar Beveren
Roswitha Lefèvre en Anneke Neirinckx, Hof Ter Engelen Lokeren
Nadine Nimmegeers, Wissekerke Bazel
Marc Permentier, Heilige Familie Kieldrecht
Manu Poeck, Zoetenaard Stekene
Huize Vincent Tielrode
Els Van der Stoelen, Populierenhof Nieuwkerken-Waas
Christine Van Dooren, Ten Berge Belsele
Karen Van Hul, De Ark Sint-Niklaas
Martine Van Overloop, Den Dries Sinaai
Carine De Wolf, Wissekerke Bazel
Agnes Wittock, De Kroon Sint-Gillis
Van Steenlandt Mieke, APZ St-Hiëronymus
Karina Pieters, Netwerk Palliatieve Zorg Waasland Sint-Niklaas
Sinds 2010 neemt ook Isabelle Gyselinck deel aan deze werkgroep als VTO verantwoordelijke.

Bijeenkomsten: 3 december, 24 september, 11 juni en 26 februari 2010

Behandelde onderwerpen:

- -Goedkeuring verslag vorige keer
- -Uitwisselen van ervaringen, info omtrent hoe er gewerkt wordt in de verschillende woonzorgcentra rond vroegtijdige zorgplanning.

- Is er in de organisatie een visie op vroegtijdige zorgplanning? Wie neemt wat op in VZP?
 - Welke documenten zijn er allemaal in omloop, wie doet wat hierin?
 - Wat is de visie op zorg? Kan er gewerkt worden naar een gezamenlijk document?
 - Belangrijk dezelfde terminologie te gebruiken.
 - Uitwisseling en info omtrent SAVERA schaal
 - Info en toelichting vernieuwing referent opleiding
 - Nieuwsronde
 - Vorming: wet op de patiëntenrechten
 - Stand van zaken ontwikkeling zorgpad voor palliatieve patiënt
 - Info gebruik document wilsverklaring
 - Registratie en toelichting rapport registratie patiëntenstromen PST/PE/WZC/MBE
 - Info omtrent geplande vormingen vanuit het netwerk
 - Info interessante studiedagen, vormingen...
- **Overlegplatform CRA's Waasland (Coördinerende en Raadgevende Artsen)**

Doelstelling: De CRA's van de woon- en zorgcentra komen jaarlijks meerdere keren bij elkaar om palliatieve zorg en andere taken van de CRA te agenderen.

Leden: het is een open werkgroep waarin onder andere volgende artsen deelnemen :

Antoon Beke, Dirk Content, Jef De Cauwer, Frank De Greef, Peter De Naeyer, Etienne Eeckhout, Jan Fierens, Ludovicus Kinschots, Bart Liekens, Serge Lievens, Benjamin Saeys, Sandor Van Bijsterveld, Johan Van den Eynde, Patrick Van Goethem, Tessa Van Houtte, Arnout Van Laere , Herman Van Loo, Louisa Verhulst, en dr. Godelieve Van Haver

23

Bijeenkomsten: 21 april en 30 september 2010

Behandelde onderwerpen:

- Voeding: feedback wintermeeting Oostende
- Elektronisch bewonersdossier
- Medicatiebeleid
- Infectiebeleid in WZC
- Accrediteringspunten online
- Vroegtijdige zorgplanning: hoe wordt in de WZC omgegaan met VZP?
 - Info Saveraschaal
 - Euthanasie: visie van WZC zou gekend moeten zijn bij opname van bewoner.
- Varia

- **Werkgroep ziekenhuizen**

Doelstelling:

- deze werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Algemene Ziekenhuizen uit het Waasland.
- Informatie uitwisselen inzake supportteam uitbouw, input van de werkgroep PST van de federatie palliatieve zorg, bespreken van actieplannen voor sensibilisatie, vormingen voor zowel beleidsmensen als voor verpleegkundigen en verzorgenden, signaleren aan beleid en formuleren van beleidsvoorstellen.

Leden:

vertegenwoordiging vanuit AZ Nikolaas: Ingrid Mels

Vertegenwoordiging vanuit AZ Lokeren: Annick De Roep en Erika De Hauwere
Kathleen Heyndrickx

Karina Pieters vanuit netwerk palliatieve zorg Waasland

Bijeenkomsten: 1

26 oktober 2010

Behandelde onderwerpen

- Nieuws van de federatie
- Zorgpad ontwikkeling
- Vroegtijdige Zorgplanning
- Nieuwe richtlijn: palliatieve sedatie
- Verslag van de registratie in opdracht van Vlaamse Gemeenschap.
- Aanvulling met jullie agendapunten.
- Samenwerking oncoteam

24

Resultaten van de overleggroep:

- Uitwisselen en afstemmen aan de hand van bespreking van thema's
- Adviseren en ondersteunen van elkaar bij verder uitbouw van de palliatieve zorgcultuur in eigen instelling
- Afstemming uniform jaarverslag PST's en advies hierover aan werkgroep PST's van de federatie palliatieve zorg.
- Besprekingen uitdagingen en knelpunten werking PST
- Besprekingen uitdagingen en knelpunten samenwerking oncoteam

De bijeenkomsten van deze werkgroep staat op een laag pitje mede door het uit dienst gaan van 2 psychologen PST van AZ Lokeren en opnieuw aanwerven van een psychologe; dit heeft onvermijdelijk een invloed op de dynamiek van het team en visie ontwikkeling en gezamenlijke projecten van de werkgroep.

Deelname aan regionale overleggroepen

- **Begeleidingscommissie Ontslagmanagement**

Lokale begeleidingscommissie Thuiszorg

Doelstelling: interactie met extramuros, thuiszorglandschap

Leden:

Huisartsen, sectorverantwoordelijken thuiszorgdiensten, thuisverpleegkundigen, thuiszorgcoördinator, kinesitherapeuten, apothekers, diensten maatschappelijk werk thuiszorg, coördinator SEL, algemeen coördinator Netwerk Palliatieve Zorg, en hoofdverpleegkundigen geriatrie, clustermanager geriatrie, directeur verpleging, verantwoordelijke ergo, ontslagmanagers, geneesheer geriater, verantwoordelijke kiné, wondzorgspecialist van AZ Nikolaas.

Bijeenkomsten: 3 keer per jaar

Opsomming onderwerpen behandeld tijdens de vergaderingen:

- Goedkeuring verslag
- Opvolgpunten: ontslagmap en transferdocument thuiszorg – ziekenhuis
- Optimalisatie medicatieoverdracht bij opname en ontslag
- Afstemming wondzorgproducten
- Voorstelling project ‘ Samenwerken op maat levert een plus op’
- Activiteitenrapport ontslagmanagement
- Problematiek beddentekort en druk op ligdagduur
- Zorgprogramma voor de geriatrische patiënt
- Evaluatie week van de mantelzorger
- Werkgroep logopedie

25

Resultaten van de overleggroep:

- Stimuleren van interdisciplinair overleg in het kader van ontslagplanning
- Uitwerking van samenwerkingsengagement op regionaal niveau
- Aanbod opleiding permanente vorming ‘geriatrische zorg’
- Katz-evaluatieschaal- MMSE- Kappacontrole
- Implementatie van methodiek ontslagmanagement op alle afdelingen van het ziekenhuis
- Optimalisatie van transfer van thuis naar ziekenhuis en omgekeerd.

- **Begeleidingscommissie Ontslagmanagement**

Lokale begeleidingscommissie Woonzorgcentra

Doelstelling: interactie met extramuros, woonzorgcentra

Leden:

Vertegenwoordigers van de woonzorgcentra OCMW en privé sector.

Vertegenwoordiging APZ psychogeriatricie.

Algemeen coördinator Netwerk Palliatieve Zorg, en hoofdverpleegkundigen geriatrie van AZ Nikolaas.

Bijeenkomsten: 3 keer per jaar

Opsomming onderwerpen behandeld tijdens de vergaderingen:

- Goedkeuring verslag
- Fixatie arm beleid en casuïstiek
- Afstemming wondzorgproducten
- Dag van nutritie
- Participatie van Netwerk palliatieve zorg aan deze begeleidingscommissie
- Medische beslissingen met impact op levenskwaliteit/respecteren levenstestament
- Problematiek patiëntenvervoer
- Procedure klachtenmelding
- Geestelijke gezondheidszorg voor 65 plussers: voorstelling project

Resultaten van de overleggroep:

- Stimuleren van interdisciplinair overleg in het kader van ontslagplanning
- Uitwerking van samenwerkingsengagement op regionaal niveau
- Optimaliseren van transfer van WZC naar ziekenhuis en omgekeerd.

Deelname aan regio-overschrijdende overleggroepen

- **Netwerkcoördinatorenoverleg Oost-Vlaanderen**

Doelstelling: de coördinatoren van de Oost-Vlaamse Netwerken palliatieve zorg komen jaarlijks regelmatig samen om hun werking op elkaar af te stemmen, gezamenlijke standpunten en initiatieven (vb. VTO) te ontwikkelen, beleids- en actieplannen uit te wisselen en elkaar te ondersteunen.

26

Leden: 5

Luc De Waegeneer, Netwerk palliatieve zorg Aalst – Dendermonde - Ninove
Marleen Hoebeeck, Netwerk palliatieve zorg Aalst – Dendermonde - Ninove
Elfriede Maes, Netwerk palliatieve zorg Gent - Eeklo
Ruth Raes, Netwerk palliatieve zorg Zuid Oost-Vlaanderen
Karina Pieters, Netwerk palliatieve zorg Waasland

Bijeenkomsten: 5

11 maart, 10 juni, 1 juli, 6 september en 17 december 2010

Behandelde onderwerpen:

- Goedkeuring verslag vorige vergadering
- Toelichting samenwerking vorming netwerken
- Afvaardiging en actualisering werkgroepen
- MBE Uitwisseling en vorming 20/10/2011
- Bespreking beleidsplan
- Registratie verhaal en verwerking cijfers
- Toekomstige samenwerkingsinitiatieven
- Oost-Vlaamse basisopleiding voor vrijwilligers
- Oost-Vlaamse website
- Maatschappelijk project: vroegtijdige zorgplanning
- Feedback naar aanleiding van denkdag netwerkcoördinatoren
- Projecten VLK
- Vragen omtrent Convenant: registratie en competentieprofielen

- Evaluatie en toekomstgerichte samenwerking
Resultaten van de overleggroep:
 - Organisatie 8 ste Vlaams Congres 2011
 - Aansturen van de activiteiten van andere Oost-Vlaamse overleggroepen vb. MBE's, overleg vormingsverantwoordelijken, rouwzorg verantwoordelijken, vrijwilligersverantwoordelijken...)
 - Innemen van Oost-Vlaamse standpunten met betrekking tot meerdere thema's
 - Wetgeving netwerken

- **Overleg Vormingsverantwoordelijken**

Doelstelling:

Organisatie van provinciale vormingsinitiatieven

Afstemmen van de vormingen georganiseerd door de respectievelijke netwerken

Leden:

Verantwoordelijken vorming van de 4 NPZ Oost-Vlaanderen

Bijeenkomsten: VTO overleg op Provinciaal niveau in hoofdzaak in functie van voorbereiding en concrete uitwerking van gezamenlijke initiatieven.

Realisatie: zie 3.2.Opleidingsaanbod in samenwerking

- **Werkgroep Vrijwilligersverantwoordelijken**

Doelstelling:

Gezamenlijke voorbereiding en organisatie van informatieavond, selectie- en rekruteringsproces, basisopleiding en bijscholing voor vrijwilligers in palliatieve zorg. (in functie van een gedeeltelijk lokale, en een gedeeltelijk gezamenlijke implementatie)

Leden:

Vrijwilligersverantwoordelijken van de 4 NPZ Oost-Vlaanderen, afvaardiging van de lokale werkgroep vrijwilligersverantwoordelijken

Realisatie: basisopleiding kandidaat vrijwilligers

Zie 4. Vrijwilligerswerk

- **Overleg met vormingsverantwoordelijken van Netwerk Palliatieve zorg Aalst – Dendermonde -Ninove**

Doelstelling:

Sinds 2003 wordt samengewerkt om de wettelijke opdracht deskundigheidsbevordering te bewerkstelligen; er wordt een gezamenlijk vormingsaanbod uitgewerkt waarin een aantal vormingsmomenten op een centrale plaats wordt aangeboden.

Door de krachten te bundelen kan een continue aanbod gedaan worden en kan er kostenbesparend gewerkt worden.

Leden: 3

Luc De Waegeneer, Netwerk palliatieve zorg Aalst–Dendermonde-Ninove

Marleen Hoebeeck, Netwerk palliatieve zorg Aalst–Dendermonde–Ninove

Karina Pieters, Netwerk palliatieve zorg Waasland, sinds 1 maart 2010 neemt Isabelle Gyselinck deel aan dit overleg

Dit overleg komt ongeveer maandelijks samen.

Behandelde onderwerpen:

Terugkoommoment voor cursisten die basisopleiding volgden

- Themadagen en verdiepingsmodules: aanbod actualiseren en keuze om minisymposium te organiseren
- Intervisie voor cursisten opleiding referente functie in palliatieve zorg in RVT/ROB/PVT
- Basisopleiding in palliatieve zorg
- Opleiding referente functie palliatieve zorg in RVT/ROB/PVT: actualisering – aanbod stage
- Doelstellingen en doelpubliek van de opleidingen bespreken
- Actualiseren en vernieuwen van vormingsaanbod
- Opstellen vormingsbrochure
- Concrete afspraken omtrent logistiek, externe sprekers: inhoud, methodiek

Resultaten van de overleggroep:

- Uitwerken en organiseren van een gezamenlijk vormingsaanbod (zie opleidingsaanbod in samenwerking 3.2)
- Uitschrijven doelstellingen van het gezamenlijk vormingsaanbod
- Uitwerken en verspreiden van een gezamenlijke vormingsbrochure Academiejaar 2010/2011
 - Uitwerken stagegids in het kader van referente opleiding

Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen

- **Vertegenwoordiger Algemene Vergadering:** Kathleen Cami (CM Waas en Dender en lid raad van bestuur NWPZ Waasland)
- **Vertegenwoordiger Raad van Bestuur:** Lut van de Vijver en Nancy Schuddings (lid vanuit respectievelijk NW PZ Waasland en Overleggroep ROB-RVT)
- **Vertegenwoordiging Dagelijks Bestuur:**

28

NAAM OVERLEGGROEP	VERTEGENWOORDIGER
Stuurgroep ethiek	Chris Felix
Stuurgroep reserach	Dr. J. Van Den Eynde
Stuurgroep VTO <ul style="list-style-type: none"> ○ Opleidersteam artsen ○ Opleidersteam curriculum ○ Werkgroep Beroeps- en opleidingsprofielen 	
Stuurgroep Registratie <ul style="list-style-type: none"> ○ Projectgroep netwerkindicatoren ○ Projectgroep ... 	
Platform netwerkcoördinatoren	Karina Pieters
Actiegroep Nieuwsbrief	
Actiegroep Sponsoring	
Overleggroep PaGe	
Overleggroep Equipe-artsen	Dr. J. Van den Eynde
Overleggroep Maatschappelijk Werkers	
Overleggroep Psychologen	Philippe Helaers
Overleggroep Rouwzorgverantwoordelijken	Philippe Helaers
Overleggroep Dagcentra	
Overleggroep MBE	Martine Dieleman
Overleggroep PST	Ingrid Mels

Overleggroep PZE	Ilse De Jaeck
Overleggroep ROB/RVT	Nancy Schuddings
Projectgroep Kinderen en Palliatie	Isabelle Gyselincx
Projectgroep Vroegtijdige Zorgplanning	Karina Pieters
Projectgroep Hipp	Karina Pieters
Zorgpadontwikkeling gebruikers en expertise groep	Karina Pieters

Voor informatie betreffende het aantal bijeenkomsten, vergaderdata en behandelde onderwerpen: zie jaarverslag Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen 2010

2.2. Consult

29 december 2010: overleg met Ingrid Wauman evaluatie project Complementaire zorg en visie toekomstgericht.

3 september 2010: overleg met PST AZ Nikolaas in voorbereiding van vormingsnamiddag vroegtijdige zorgplanning voor de referent verpleegkundigen palliatieve zorg in het ziekenhuis

19 juli 2010: overleg met Evelien De Pelsmaecker, coördinator SEL Waasland : kennismaking en info uitwisseling werking netwerk en SEL; samenwerkingsafspraken

12 februari, 23 juni en 25 oktober 2010: overleg met seniorenconsulent in voorbereiding van de seniorenbeurs te Sint Niklaas

26 mei 2010: overleg met Sonja De Roy sociaal secretariaat Securex: kennismaking en verkenning mogelijkheden tot samenwerken

7 april 2010: overleg met Luc Ott, Janssen- Cilag info en uitwisseling samenwerking in functie van platform coördinatoren en werkbezoek aan Janssen te Beerse.

22 april 2010: overleg met Mieke Van Steelandt, dienst zingeving APZ St.Hiëronymus, kennismaking en voorbereiding traject vorming aan de hand van casuïstiek.

9 maart 2010: overleg met Nicole Hollanders, hoofdverpleegkundige WZC De Notelaar voorbereiding vormingstraject vroegtijdige zorgplanning en implementatie in de WZC Groot Beveren.

9 maart 2010: overleg met Ingrid Wauman, voorbereiding en concrete afspraken in het kader van project Complementaire zorg.

17 februari 2010: overleg met Els De Witte en Liesbeth, voorbereiding en mogelijkheden tot samenwerken in het kader van sensibiliseren en informeren vroegtijdige zorgplanning voor de medewerkers van Bond Moyson

19 januari 2010: overleg met Ingrid Wauman, brainstorming mogelijk project complementaire zorg; relaxerende behandeling aan huis bij palliatieve thuispatiënt.

25 januari 2010: kennismaking nieuwe hoofdverpleegkundige Veerle De Bruyn, Witgele kruis Sint-Niklaas

2.3. Rouwzorg

Rouwzorg is in het Netwerk Palliatieve Zorg Waasland vzw naast de palliatieve zorg een complementair gegeven geworden. Structureel ingebed in de werking is het actueel een basisrecht waar men gebruik van kan maken indien dit gewenst is en geïndiceerd.

Uitgangspunt

Eigen aan palliatieve zorgverlening is de ontmoeting met de nabestaanden. De opvang hiervan gebeurt overwegend door de vertrouwde zorgverlener. Dit kan zowel de thuisverzorger als de intramurale zorgverlener zijn. Indien de multidisciplinaire begeleidingsequipe werd ingeschakeld, zal ook de palliatief verpleegkundige dit bewaken.

Vanuit het structureel aanwezig zijn van rouwzorg, bestaat de mogelijkheid de vertrouwde zorgverleners (ondersteunend en vormend aspect), alsook rechtstreeks de nabestaanden (hulpverlenend aspect) ten dienste te staan. Ook het initiëren van de rouwzorg naar het brede publiek toe (sensibiliserend aspect) blijft een essentieel onderdeel van de werking.

Taken

Binnen het Netwerk Palliatieve Zorg Waasland vzw heeft de klinisch psycholoog deskundigheid ontwikkeld in het begeleiden van rouw.

Van hieruit neemt hij de volgende taken op zich:

- Ondersteunen van de zorgverleners (collega's uit de equipe, vrijwilligers en de vertrouwde zorgverleners).
- Rechtstreekse hulpverlening ten aanzien van de omringenden en nabestaanden. Dit ligt in het verlengde van de opdracht van de palliatief verpleegkundigen.
- Sensibiliseren van de brede bevolking.
- Vorming aanbieden aan hulpverleners die bij rouwzorg betrokken zijn.

30

Structureel

Database

Er is een up to date lijst van alle mogelijke instanties of individuele personen (rouwconsulenten, therapeuten, ...) die zich binnen onze regio (en deels ook m.b.t. belendende regio's) profileren aangaande rouwzorg of rouwbegeleiding annex therapie.

Deskundigheid

De rouwzorgverantwoordelijke (klinisch psycholoog Philippe Helaers) heeft specifieke deskundigheid opgebouwd. Hij schoolt zich voortdurend wetenschappelijk (nationaal en internationaal) en praktijkgericht bij met betrekking tot de laatste ontwikkelingen op het domein van rouw.

Implementatie

De implementatie gebeurt via velerlei kanalen:

- Het bespreken, waar nodig, van mogelijke indicaties die binnen een patiëntensituatie, rouw zouden kunnen impliceren.
- Afzonderlijk overlegmoment met de palliatief verpleegkundigen waarbij het accent op het bespreken van mogelijke risico's naar

gecompliceerde rouw en aldus te nemen interventie, centraal komt te staan.

- Overlegmomenten met vrijwilligers (intervisie) waarbij steeds naar de aspecten van rouw wordt gevraagd.
- Huisbezoeken waarbij rechtstreekse hulpverlening wordt geboden. Deze huisbezoeken zijn niet onze eerste betrachting en hebben tot doel een eerste intake, verkenning te zijn. Op basis van maximaal 4 contacten kan worden bepaald of mensen op een "goede" manier hun verliesvaardigheden hanteren. Indien dit onvoldoende zou zijn, kan gericht worden doorverwezen.
- Globaal genomen kan men stellen dat ondanks verwijzingsmogelijkheden, nabestaanden verder beroep op het Netwerk -rouwzorgaanbod wensen te doen. Zowel de vertrouwdheid met, als de gratis hulpverlening, zijn hiervoor de meest voor de handliggende motieven. Het aantal huisbezoeken kende in 2010 een stijging (+16) ten aanzien van 2009.

Rouwbezoeken aan huis 2010 :

Plaats	AANTAL ROUWSITUATIES
Beveren	5
Kruibeke	2
Lokeren	2
Sint-Gillis	1
Sint-Niklaas	12
Stekene	4
Temse	6
	32

31

In totaal hadden 132 huisbezoeken plaats in 32 situaties.

- Overleg- en vormingsmomenten met vertrouwde zorgverleners waarbij het accent op informatie-uitwisseling en deskundigheidsbevordering ligt.
- Door de evolutie in onze huisbezoeken en de impact op de verdere verliesverwerking is de inschakeling van een deskundige 'rouwzorg-Vrijwilliger' komen te vervallen.

Element in een groter geheel

Nu we rouwzorg structureel geïmplementeerd hebben, vormt dit mede ook de basis om ons verder als centraal aanspreekpunt op te stellen maar tevens ons netwerkoverschrijdend te engageren binnen (verantwoorde) nieuwe projecten aangaande rouw.

- Centraal aanspreekpunt betreffende rouwzorg voor andere diensten en organisaties: ook in 2010 waren er weer heel wat organisaties, instellingen en scholen die de weg naar het Netwerk vonden om hun specifiek probleem bespreekbaar te stellen.
- Ook in 2010 werd de rouwkoffer ontleend door zowel scholen.
- Het "Je eigen-wijze doosje" vond in 2010 wederom gretig zijn weg in verschillende thuisbegeleiding situaties waar kinderen en jongeren aanwezig waren.

Overzicht ontleening rouwkoffer

De rouwkoffer werd in 2 situaties ontleend door scholen
voorbeeld:

- Basisschool, 2^e kleuterklas naar aanleiding overlijden mama van kleuter
- Basisschool, 5^e leerjaar naar aanleiding van overlijden van mama na zelfdoding

Uit ingezonden evaluaties na gebruik van de rouwkoffer blijkt dat dit materiaal in de regio gekend is.

Het beschikbare materiaal is steeds tijdig ter beschikking en kan gebruikt worden in de klas, groepen van verschillende leeftijden.

Voor de allerkleinsten is het soms moeilijk gepast materiaal te vinden.

In samenwerking met de overige Oost-Vlaamse Netwerken werd netwerk - overschrijdend alle materiaal in de rouwkoffer geactualiseerd en aangevuld waar nodig. In 2011 plannen we een info campagne naar de scholen en CLB's toe om het nieuwe materiaal toe te lichten.

3. Deskundigheidsbevordering

3.1. Opleidingsaanbod van het netwerk palliatieve zorg

Intervisie referenten Palliatieve zorg in RVT/ROB

Doelstelling en/of behandelde thema's: Intervisie bedoelt zicht te geven op het eigen handelen, voelen en denken van de persoon die een werkprobleem ter ondersteuning en of advisering aan de collegae voorlegt.

In intervisie sta 'jij' centraal. Jij bepaalt wat aan de orde komt en jij hebt binnen intervisie recht op een plek waarbij een werkprobleem waar je tegenop loopt ter ondersteuning en advisering kan voorleggen.

Een intervisiegroep biedt een forum waar men :

- Eigen verhaal kwijt kan
- Zicht krijgt op eigen emoties, overdracht en tegen overdracht
- De mogelijkheid heeft om zeer concreet te werken rond thema's die inherent zijn aan het werken in Palliatieve zorg.
- Omgaan met verdriet, rouwverwerking, ondersteunen bij ethische vragen, omgaan met emoties, existentiële vragen ...

Lesgever: Philippe Helaers

Doelgroep: referente functies Palliatieve zorg in RVT/ROB/PVT

Duur : voorjaar 2010: 10 uren, 2 namiddagen van 2,5 uren en 1 dag van 5 uren
Najaar 2011: 5 uren, 2 namiddagen van 2,5 uur

Aantal deelnemers: 6

Transvisie

Combinatie van transdisciplinair overleg (overleg door en voor verschillende disciplines) en intervisie.

Doelstelling:

Werkoverleg wat betreft de werkprocessen, die de feitelijke zorgverlening aan palliatieve patiënten kunnen verbeteren.

Werkwijze om kwaliteit van zorg te bieden aan palliatieve patiënten en binnen het referentiekader ons aangeboden door verschillende overheden.

Doelgroep: palliatief verpleegkundigen, medisch coördinator, psycholoog en algemeen coördinator
Iedereen indien het thema dit vraagt. Overwegend aan de hand van casuïstiek wordt inhoud besproken.

Medisch coördinator heeft de leiding.

Data: 1 oktober 2010

Duur: 2,5u

Behandelde thema 's:

- *Wat is de beleving van onze verpleegkundigen bij een vraag naar palliatieve sedatie?*
- *Wat is verantwoordelijkheid van de verpleegkundigen bij vraag naar palliatieve sedatie?*
- *negatief advies van onze equipe arts bij een vraag naar euthanasie; wat kan verpleging dan al dan niet opnemen in thuiszorgsituatie?*

3.2. Opleidingsaanbod in samenwerking

Basisopleiding Palliatieve zorg

In samenwerking met: Netwerk Palliatieve zorgen Aalst-Dendermonde-Ninove

Doelstelling:

We onderscheiden doelstellingen op vlak van kennis, vaardigheden en attitudevorming.

verwerven van kennis:

- Kennismaken met het totale mensbeeld, de begrippen totaalzorg en totale pijn en de plaats van palliatieve zorg daarin
- Weten hoe de palliatieve zorgcultuur binnen eigen en andere settings is opgebouwd
- Verwerven van kennis omtrent de basisprincipes van de verschillende domeinen binnen palliatieve zorg met namen comfortzorg, communicatie, spirituele zorg, emotionele zorg, zelfzorg en rouwzorg.
- Kennismaken met het belang van een kritische kijk op jezelf, je eigen handelen, waarden en normen.

Basisvaardigheden:

- Leren herkennen en signaleren van veel voorkomende symptomen bij palliatieve patiënten met grote aandacht voor pijn, maar ook voor andere ongemakken
- Leren identificeren van de emoties bij de bewoner en zijn directe omgeving en het verkennen van de mogelijkheden hoe ermee om te gaan
- Inschatten en respecteren van de visie van de bewoner en alle betrokkenen op vlak van ethische kwesties

Attitudevorming:

- Inzicht verwerven in eigen inbreng bij verschillende domeinen van palliatieve zorg
- Bewust worden van de invloed van waarden en normen die men zelf hanteert bij eigen professioneel handelen

- Durven kijken naar eigen eindigheid en zich bewust worden van het belang van eigen visie op leven en dood
- Bewust worden van eigen grenzen

Programma: 5 lesdagen van 9u tot 16u30 en 1 namiddag van 13u30-16u30

- Dag 1 introductie
- Dag 2 pijncontrole en spirituele pijn
- Dag 3 symptoomcontrole en emotionele pijn
- Dag 4 communicatie
- Dag 5 rouw en verlies / ethiek
- Dag 6 opvolgingsmoment

Lesgevers:

Marleen Hoebeeck, Karina Pieters, Luc De Waegeneer, Isabelle Gyselinck, Kathleen Van Steenkiste, Philippe Helaers, Katlijn Willems, Mimmie Wouters, Veerle Cosyns

Doelgroep:

Gemotiveerde hulpverleners die mee de implementatie van de Palliatieve zorgcultuur in hun instelling wensen uit te bouwen.

Duur opleiding: 32,5 uren

Aantal deelnemers: 20

De basisopleiding werd in academiejaar '2010-2011' 3 keer gegeven, verspreid in het werkgebied van beide netwerken.

Referenten opleiding

34

Doelgroep: Alle zorgverleners die reeds een basisopleiding gevolgd hebben.

Verwerven van kennis.

- Korte opfrissing van de begrippen "totaalzorg en totale pijn"
- Kennis verwerven over de soorten pijn met aansluitend uitdieping van het medicatiebeleid in palliatieve zorg.
- Kennen van de verschillende vormen van discomfort en de mogelijke behandelingen.
- Zicht krijgen op het belang van het gehanteerde zorgmodel binnen de instelling met o.a. aandacht voor visie, missie, structuren en overlegorganen.
- Opfrissen en uitdiepen van de aspecten van spirituele zorg en emotionele zorg.
- Leren kennen van de verschillende communicatie-instrumenten toepasbaar binnen de specifieke opdrachten van de referentpersoon.
- Uitdiepen van de basisprincipes van interdisciplinair werken met bij-zondere aandacht voor het teamgebeuren.
- Kennis verwerven rond de verschillende werkvormen met betrekking tot het werken met families.
- Kader kennen met betrekking tot medisch begeleid sterven :
 - ° huidige wetgeving.
 - ° terminologie verduidelijking (o.a. euthanasie, palliatieve sedatie, afbouw therapie v.b. vocht en voeding) dit op zowel medisch/ verpleegkundig en ethisch vlak.
 - ° Vroegtijdige Zorgplanning

Basisvaardigheden.

- Preventief leren optreden ten aanzien van pijn en symptomen, leren hanteren van de verschillende pijnschalen.
- Vanuit inzichten in omrekening en de mogelijke combinatie van medicatie een efficiënt medicatiebeleid kunnen adviseren.

- Aanleren van vaardigheden met betrekking tot de technische aspecten binnen palliatieve zorg.
- Een efficiënte communicatie met de palliatieve patiënt/bewoner, nabestaande, arts en andere professionelen ontwikkelen die tegemoetkomt aan de specifieke taken van de referent persoon.
- Leren omgaan met veranderingsprocessen, leren gebruik maken van de mogelijkheden en knelpunten/valkuilen binnen de organisatie bij de implementatie van palliatieve zorg.
- Ethisch reflecteren met familie, zorgverleners aanmoedigen en leren omgaan met de verschillende visies die ontstaan.
- Aanleren van vaardigheden met betrekking tot vroegtijdige zorgplanning en het gebruik van het document wilsverklaring.
- Vaardigheden opbouwen en methoden aanleren in samen-werken, in groepsdynamisch denken.
- Bewust leren omgaan met emoties en spiritualiteit van de palliatieve patiënt/bewoner en de directe omgeving waarbij men durft stil te staan bij eigen gevoelens.
- Didactische vaardigheden opbouwen en instrumenten hanteren die van toepassing zijn in het vormingsbeleid.

Attitudevorming

- Vanuit kennis en vaardigheden met betrekking tot medicatiebeleid bouwen aan een cultuur van overleg en afstemming met bewustwording van eigen grenzen.
- Bewust worden/zijn van de weerstanden, het groeiproces, het omgaan met machteloosheid die eigen zijn aan een veranderingsproces.
- Bouwen aan een groter betrokkenheidsmodel, met erkenning voor elke discipline in het overleg.
- Attitude van het ethisch denken ontwikkelen.
- Bewust worden van eigen grenzen en beperkingen in het ethisch handelen.
- Bewust worden van de noodzaak zorg aan het levenseinde vroegtijdig bespreekbaar te stellen.
- Bewust zijn van eigen sterkten en zwakten in onze communicatie om zo te groeien tot meer zelfvertrouwen bij de specifieke taken van de referenten persoon.
- Bewust worden van eigen draagkracht en de hierbij onderliggende factoren die deze draagkracht kunnen verstoren of versterken.
- Vanuit kennis en didactische vaardigheden een attitude opbouwen om op ondersteunende wijze medewerkers bewust te maken van alle aspecten en tendensen binnen palliatieve zorg.

De theoretische opleiding loopt gedurende 15 dagen.

De cursisten volgen gedurende 40 uur stage in een palliatieve setting en dienen een individuele casus voor te stellen waarin theoretische en praktische kennis en ervaring verwerkt worden.

Dag 1 : 21/10/2010 : Introductie door Hilde Clement.

Dag 2 : 09/11/2010 : Didactiek en implementatie door Hilde Clement.

Dag 3 : 25/11/2010 : Pijn- en symptoomcontrole door verpleegkundige netwerk.

Dag 4 : 09/12/2010 : Pijn- en symptoomcontrole door verpleegkundige netwerk.

Dag 5 : 21/12/2010 : Pijn- en symptoomcontrole door verpleegkundige netwerk.

Dag 6 : 01/01/2011 : Spirituele pijn door Katleen Van Steenkiste

Dag 7 : 25/01/2011 : Emotionele pijn door Marianne De Wulf.

Dag 8 : 08/02/2011 : Interdisciplinair werken, werken met families door Katlijn Willems

Dag 9 : 22/02/2011 : Evaluatiedag door Hilde Clement.

Dag 10: 15/03/2011 : Communicatie door Katlijn Willems
Dag 11: 29/03/2011 : Communicatie door Katlijn Willems
Dag 12: 03/05/2011 : Ethiek door Magda Van De Wiele.
Dag 13: 10/05/2011 : Ethiek door Magda Van De Wiele.
Dag 14: 31/05/2011 : Zorg voor de Zorgenden door Marianne De Wulf.
Dag 15: 07/06/2011 : Synthesedag en voorstelling van de eindwerken door Hilde Clement.
Plaats: Gebouwen van Bond Moyson, Noordlaan 19, Dendermonde.
Duur: 9.30u–16.30u

2 Studiedagen voor de sector: personen met een verstandelijke beperking

‘Zilvergrijs - Over ouderwordende mensen met een verstandelijke beperking’
‘Verlies jezelf niet - Over zorg voor personeel in confrontatie met palliatieve situaties’

In samenwerking met: Handicum en de 4 netwerken palliatieve zorg Oost-Vlaanderen.

De studiedag ‘Zilvergrijs’ belichtte de beleving van de ouder wordende bewoner met verstandelijke beperking.

Doelgroep: Hulpverleners, kaderleden en directies van instellingen voor personen met een beperking

Locatie:Gent
Datum: 7 oktober 2010
Aantal deelnemers: 180

De grote opkomst wijst op de actualiteit van dit thema binnen de sector van organisaties voor mensen met een beperking. De evaluaties waren wisselend positief.

De 2de studiedag ‘Verlies jezelf niet’ richtte de focus op het omgaan van hulpverleners met rouw en verliessituaties op de werkvloer.

Gast sprekers :
Els Ronse - Orthoagogisch centrum Br. Ebergiste - Vurste
Isabelle Gyselinck - Netwerk Palliatieve Zorg Waasland
Philippe Helaers - Netwerk Palliatieve Zorg Waasland
In de namiddag gingen er 4 workshops door.

Doelgroep: Hulpverleners, kaderleden en directies van instellingen voor personen met een beperking

Locatie: Gent
Datum: 18 november 2010
Aantal deelnemers: 125

- Lesgever(s): Isabelle Gyselinck, Philippe Helaers, Els Ronsse, ...
- Doelgroep: Hulpverleners werkzaam in sector personen met beperkingen

Minisymposium 21 oktober 2010

Vroegtijdige zorgplanning

Doelstelling en/of behandelde thema's:

Vroegtijdige zorgplanning: sterven op je eigen manier ?

Welke kansen biedt VZP en welke valkuilen komen we tegen?

Vroegtijdige planning van de zorg biedt patiënt de mogelijkheid om in open dialoog met familie, huisarts, betrokken hulpverleners, de keuzes in verband met zorg aan het levenseinde te bespreken. We willen hulpverleners inzicht geven in de wet op de patiëntenrechten, welke mee aan de basis ligt van het proces vroegtijdige zorgplanning.

Vroegtijdige zorgplanning is een permanent communicatieproces dat verweven is in de continuïteit van de dagdagelijkse zorg, het is meer dan een eenmalig contact of een handtekening op een document .

Naast het wettelijk kader willen we u zorgethische reflecties bij de stappen van Vroegtijdige Zorgplanning meegeven.

Na het algemene gedeelte, is er mogelijkheid tot vraagstelling aan een panel van deskundigen.

Doelgroep:

Alle hulpverleners die in een palliatieve context gesprekken voeren met patiënten en familieleden over de bezorgdheden, wensen en keuzes die ze hebben in verband met zorg rond het levenseinde

Gast sprekers: Meester Hylebos en Chris Van Beersel

Doelgroep: thuiszorgdiensten, thuisverpleegkundigen, verpleegkundigen in woonzorgcentra, vrijwilligers

Duur: 3,5 u

Aantal deelnemers: 84

19 verpleegkundigen, 1 directeur WZC, 2 coördinatoren palliatieve zorg WZC, 1 opvoedster, 1 moreel consulent, 1 ergo, 1 vrijwilliger centrum morele dienstverlening en 9 vrijwilligers in palliatieve thuiszorg.

37

Themadag: complementaire zorg

Doelgroep: verpleegkundigen en zorgkundigen diverse settings

Inhoud: in het verleden werd dit als module gegeven in de basisopleiding palliatieve zorg; er werd gekozen om dit apart gedurende een volledige dag aan te bieden.

Binnen palliatieve zorg is het belangrijk om de patiënt zoveel mogelijk comfort te bieden.

In deze themadag gaan we kijken welke mogelijkheden er zijn buiten de traditionele middelen, om het comfort van de patiënt te verbeteren.

Volgende behandelingen komen zeker aan bod : hand- en voetmassage, hoofdmassage, werken met aroma's in palliatieve situaties. De voormiddag wordt afgerond met een relaxerende handmassage die op elkaar kan geoefend worden, in de namiddag wordt er dan een ontspannende voetmassage aangeleerd.

Meebrengen : badhanddoek.

Data: 16/12/2010, Sint Niklaas

Duur: 9.30u–16.30u

Lesgever: Ingrid Wauman

Aantal deelnemers: 21, waarvan 7 verpleegkundigen, 3 studenten verpleging, 5 verzorgenden wzc, 1 psycholoog PST, 5 vrijwilligers in palliatieve thuiszorg.

3.3. Opleidingen op maat

- *Wat is palliatieve zorg? 2u, 29 maart 2010*
In samenwerking met: OCMW Sint Niklaas
Lesgever: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO
Doelgroep en organisatie: 20 polyvalent verzorgenden, OCMW Sint Niklaas
- *Module pijn; 4u, 18 maart 2010*
In samenwerking met KAHO St. Lieven
Lesgever: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO
Doelgroep en organisatie: 20 referentverpleegkundigen pijn, KAHO St. Lieven
- *Euthanasie: wetgeving en praktijk, 4u, 28 april 2010*
In samenwerking met Vorming Plus, CC Sint Niklaas, Vrije Ateliers
Lesgever: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO
Doelgroep: 25 geïnteresseerden
- *Pijncontrole, 8u, 14 oktober 2010*
In samenwerking met OCMW Lokeren
Lesgever: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO
Doelgroep: 23 verpleegkundigen OCMW WZC Lokeren
- *Wat is vroegtijdige zorgplanning? 3,5u, 22 oktober 2010*
In samenwerking met: AZ Nikolaas, PST
Lesgever: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO
Doelgroep en organisatie: alle referent verpleegkundigen palliatieve zorg
Aantal deelnemers: 12 verpleegkundigen
- *Traject Vroegtijdige zorgplanning, 24u 16,25 november en 2 december 2010*
In samenwerking met OCMW WZC Beveren
Lesgevers: Isabelle Gyselinck, palliatief verpleegkundige en VTO, Karina Pieters, algemeen coördinator
Doelgroep: verpleegkundigen, zorgkundigen, hoofdverpleegkundigen, CRA, kiné en sociale dienst WZC en De Bron te Beveren met bijzondere interesse in palliatieve zorg (kerngroep en referent palliatief verpleegkundigen)
Aantal deelnemers: voormiddagen en namiddagen tussen 20-25 deelnemers

38

3.4. Studiedagen, symposia, congressen

WAPO : Waas Palliatief Overleg

Behandelde thema's: Euthanasie : " A license to kill? "

In samenwerking met Huisartsenkoepel Waasland

Spreker(s): Dr. J. Van den Eynde, equipearts, Martine Dieleman, palliatief verpleegkundige en Philippe Helaers, klinisch psycholoog.

Doelgroep: Huisartsen en geneesheer- specialisten

Locatie: Hotel Serwir >

Datum: 7 september 2010, 1,50u

Aantal deelnemers: 82 huisartsen en geneesheer-specialisten

Conferentie Eerstelijnsgezondheidszorg

Sprekers: Chris Vander Auwera, Prof. Dr. Peter Van Groenewegen, Prof. Dr. Paul Van Royen, Ilse Weeghmans, Prof.em. YNuyens, Minister Jo Vandeurzen

Doelgroep: vertegenwoordigers eerste lijn

Locatie: Radisson Blu Astrid, Antwerpen

Datum: 11 december 2010

Aantal deelnemers: 700

Deelgenomen door Karina Pieters, Algemeen coördinator

Vanuit een gestructureerde dialoog met en tussen de zorgverstrekkers, moet een visie kunnen groeien op de eerstelijnsgezondheidszorg van de 21e eeuw.

Er moet aandacht zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van de eertelijnsgezondheidszorg voor de patiënten door een meer professionele samenwerking tussen de verschillende zorgverstrekkers. Ook het beter garanderen van de kwaliteit van leven en werken van de zorgverleners is een doelstelling.

7e Onderzoeksforum Palliatieve Zorg Nederland–Vlaanderen

Sprekers: Prof. Dr. Kris Vissers, Prof. Dr. Scott Murray, Prof. Dr. Johan Menten, D.Houttekier

Doelgroep: onderzoekers en zorgverleners betrokken bij Palliatieve zorg in Nederland en Vlaanderen

Locatie: UAntwerpen

Datum: 26 november 2010

Aantal deelnemers

Deelgenomen door Martine Dieleman, Isabelle Gyselinck, Jan Van Buel en Karina Pieters

3.5. Andere

3.5.1. *Wetenschappelijk onderzoek*

Dr. Johan Van den Eynde, medisch coördinator is lid van de Stuurgroep Research, Federatie Palliatieve zorg Vlaanderen.

In 2010 werd Let Dillen de nieuwe research coördinator. Er werden contacten gelegd en afspraken gemaakt met afgevaardigden van de universiteiten om onderzoeksvragen die op de werkvloer ontstaan te kunnen doorgeven aan de geschikte onderzoeksgroep: Bert Broeckart (KUL), Luc Deliens (VUB), Noël Derycke (equipearts), Myriam Deveugele (UG), Wim Distelmans (VUB), Simon Van Belle (UG), Bart Van den Eynden (UA),

Lopende praktijkonderzoeken

- Ontwikkeling Multidisciplinair Zorgpad PZ
- Eerstelijns Ontwikkeling van Richtlijnen: werkgroep richtlijnen palliatieve zorg met als doel voor alle frequent voorkomende symptomen de wetenschappelijk meest verantwoorde therapie voor te stellen. Deze richtlijnen worden jaarlijks uitgebreid en staan voor elke zorgverlener ter beschikking op www.pallialine.be
Dr. J. Van den Eynde werkte mee aan richtlijn, sedatie in palliatieve zorg en nausea en braken; tevens is hij lid van de redactie.
- KCE project (Federaal Kennis- en Expertisecentrum Gezondheidszorg)
- FOD Registratieproject
- Europees Prisma project
- Europees Best Practices project
- Combinatie van sterke opioïden
- Zorgprogramma palliatieve zorg voor huisartsen

- Sedatie onderzoek Opvattingen medische beslissingen
- Symptomen naderend sterven, SAVERA schaal

3.6 Informatieverstrekking aan studenten

Regelmatig bereiken ons telefonisch of per mail vragen van studenten naar informatie omtrent de algemene werking van het netwerk en/of van de palliatieve thuiszorgequipe. Deze vragen worden telefonisch of per mail beantwoord en vaak wordt een informatiepakket opgestuurd.

In een aantal situaties wordt een interview op het netwerk afgesproken .

Tendens in 2010: meer en meer studenten vragen een werkbezoek/interview in functie van eindwerken.

VTO verantwoordelijke heeft ook deelgenomen aan jury in het kader van de eindwerken in opleiding verpleging in samenwerking met Kaho St. Lieven

Martine heeft in september-oktober 2010 samen met studente gezinswetenschappen gesprekken gehad en een huisbezoek gedaan bij een Marokkaans gezin.

Studente zelf was Marokkaans van origine, dit gaf een andere dimensie en dynamiek in de begeleiding vanuit de thuiszorgequipe.

3.7 Educatief materiaal

De Oost–Vlaamse rouwzorgverantwoordelijken ontwikkelden een herinneringsdoos, namelijk de ‘ eigen-wijze-does’ . Het betreft een uitvloeisel van de in 2005 ontwikkelde rouwkoffer met boeken, knuffels, kaarten en video’s e.d. bruikbaar bij de opvang van kinderen waarvan een familielid wordt begeleid. Materiaal voor de rouwkoffer werd vernieuwd, geactualiseerd in de loop van 2010. In 2011 willen we dit in een sensibilisatiecampagne aan de scholen en CLB bekend maken.

Waar het materiaal uit deze koffer niet wordt meegegeven met het kind, zal dat wel het geval zijn met de herinneringsdoos. In deze doos zitten o.a. fotokader, viltpen, boekje.

(zie ook II netwerkopdrachten. 2. Samenwerking en consult, 2.1.3 Deelname aan regio-overschrijdende overleggroepen, werkgroep rouwzorgverantwoordelijken Oost-Vlaanderen).

4. Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk van het netwerk palliatieve zorg Waasland

Een kwalitatieve palliatieve zorgcultuur uitdragen, kan niet gerealiseerd worden met professionelen alleen. Dit is financieel niet haalbaar. Waar mantelzorg overbelast wordt of waar geen of geringe mantelzorg is, kan samenwerking met vrijwilligers een oplossing bieden.

De vrijwilligers worden zorgvuldig geselecteerd, uitgebreid opgeleid, voortdurend gevormd en permanent begeleid. Ze nemen nooit taken over van professionelen. Ze bieden emotionele ondersteuning en kleine praktische hulp aan de patiënt en zijn omgeving.

Vrijwilligerswerk is vrijwillig maar niet vrijblijvend.

In 2010 werd naar aanleiding van de inspectie een nieuwe afsprakennota en huishoudelijk reglement opgesteld.

Deze 2 nieuwe documenten werden na goedkeuring op bestuursvergadering voorgesteld en besproken met vrijwilligers door middel van 2 info avonden.

Deze documenten verduidelijken de wederzijdse verplichtingen, verwachtingen en taken van de vrijwilligers en het netwerk. Het zijn hulpmiddelen bij verkennende gesprekken met kandidaat vrijwilligers en geven verduidelijking aan vrijwilligers die reeds actief zijn van wat zij mogen verwachten van de verschillende functies (lees personen) in het netwerk.

Na de info avonden werden vrijwilligers gevraagd een nieuwe afspraken nota te ondertekenen.

4.1.1. Het profiel van de vrijwilligers

41

Aantal vrijwilligers actief in 2010:

- **Aantal vrijwilligers actief op 31/12/2010: 22**
- Aantal vrijwilligers gestopt: 7
Aantal vrijwilligers gestart: 5
Waarvan drie kandidaten eind 2009 de basisopleiding hebben gevolgd. (Marie-Lou, Els, Lieve)
Caty en Mieke hadden reeds als vrijwilliger gewerkt op de palliatieve eenheid te Beveren en dienden dus geen bijkomende opleiding te volgen.

	Aantal
Vrijwilligers actief in de thuiszorg	22
Vrijwilligers actief in het ziekenhuis	0
Vrijwilligers actief op de palliatieve eenheid	0
totaal	22

- **Geslacht van de vrijwilligers**

	Aantal per setting				TOTAAL
	TZ	ZH	PE	...	
Man	3				3
Vrouw	19				19
TOTAAL	22				22

- **Leeftijd van de vrijwilligers**

Leeftijdscategorie	Aantal per setting				TOTAAL
	TZ	ZH	PE	...	
< 18 jaar	0				0
18-25 jaar	0				0
26-50 jaar	3				3
51-65 jaar	15				15
> 65 jaar	4				4
TOTAAL	22				22

- **Aantal uren vrijwilligerswerk per vrijwilliger per week**

Aantal uren vrijwilligerswerk	Aantal per setting				TOTAAL
	TZ	ZH	PE	...	
< 1 u					
1-5 u	14				14
6-10 u	4				4
11-15 u					
> 15 u					
TOTAAL	18				18

4.1.2. Rekrutering

Een aantal vrijwilligers hebben hun engagement stopgezet omwille van diverse redenen waarvan 3 vrijwilligers gestopt zijn omwille van het bereiken van 75 jarige leeftijd (in nieuwe afsprakennota de maximum leeftijd die we vanaf heden hanteren)

42

4.1.3. Selectie

In het Waasland doen wij geen gerichte werving, kandidaat vrijwilligers bieden zich spontaan aan via telefoon, mail, website,...

Op basis hiervan nemen wij contact op en nodige we de kandidaten uit voor een persoonlijk gesprek. Dit gesprek doen wij met 2 (Jan, verpleegkundige en Karina, algemeen coördinator) en indien er twijfels zijn, worden kandidaten nog eens uitgenodigd voor een gesprek bij Philippe, klinisch psycholoog.

In een verkennend gesprek peilen we naar motivatie, attitude, beschikbaarheid, bereikbaarheid, engagement niet enkel in functie van patiënt maar ook inzet voor intervisie en vormingen.

Kandidaten kunnen pas ingezet worden als zij de basisopleiding voor kandidaat vrijwilligers hebben gevolgd. Onze ervaring leert ons dat kandidaat vrijwilligers tijdens de opleiding (4 peilers van palliatieve zorg worden uitgediept) geconfronteerd worden met zaken waarvan zich nog niet bewust waren. Palliatieve thuiszorg wordt steeds complexer en daarom vinden we het belangrijk dat kandidaat vrijwilligers goed geïnformeerd worden en zich om de juiste redenen engageren. Na de opleiding wordt een evaluatie gesprek gehouden en wie wenst, kan een stage doorlopen op de palliatieve eenheid. Daarna kan de vrijwilliger ingezet worden in de thuiszorg of beslissen om toch op de eenheid als vrijwilliger te starten.

Aantal kandidaten dat zich heeft aangeboden: 9

Aantal weerhouden kandidaten: 5

4.1.4. Basisopleiding

De basisopleiding werd door de collega's van Netwerk Gent-Eeklo georganiseerd. Oorspronkelijk gepland in 2010 maar door een project in het Meetjesland waren er teveel kandidaten en werd de opleiding herhaald in voorjaar 2011.

Behandelde thema's:

Onthaal en kennismaking, persoonlijke voorstelling van de kandidaten met motivatie en verwachtingen

Deontologie, privacy en beroepsgeheim

Pijn- en symptoomcontrole, en comfortzorg

Communicatie, emotionele en psychosociale pijn

Rouw, rouwzorg en spiritualiteit

Hef en tiltechnieken

Evaluatie van de opleiding en bespreking met vrijwilligersverantwoordelijken van de gekozen setting

Spreker(s): Lucie Cannie, Nancy Criel, Annita Van Elven, David Van Deuren, Sabine Poriau en Det Tacq

Data: 15 februari, 1 en 8 maart 2011

uur: 18u

Aantal deelnemers: 5 vanuit Netwerk Waasland

4.1.5. Opvolging van de vrijwilligers

- **Individuele opvolging**

In 2010 werd Jan als centraal aanspreekfiguur in het netwerk aangeduid voor de vrijwilligers. Op deze wijze wordt de opdracht voor Philippe als intervisor zuiver gehouden. Om de 2 jaar plannen we een individueel evaluatiegesprek met de vrijwilligers, omwille van tijdsinvestering en efficiëntie verdelen we deze gesprekken over drie personen. Indien gewenst kan de vrijwilliger ten alle tijde een gesprek met de psycholoog en/of centraal aanspreekfiguur aanvragen.

- **Intervisie**

Doelstelling van de intervisie:

De intervisie is een gemeenschappelijk leermoment ter ondersteuning van het functioneren binnen het palliatieve werkveld. Alle vrijwilligers –al of niet ingezet– worden verwacht op deze intervisies; we streven hier naar maximale aanwezigheid .

Periodiciteit en duur:

De intervisie heeft maandelijks plaats en duurt 2,5 uren.

Alternerend op donderdagavond en woensdagnamiddag

Begeleiding: Philippe Helaers, psycholoog en een verpleegkundige

Aantal deelnemers: wisselend tussen 10-15 vrijwilligers

Behandelde onderwerpen:

- Euthanasie, wat doet dit met mij ?
- Het eerste contact: uitwisseling van ervaringen
- Omgaan met agressie
- Ervaring rondje
- Sedatie

4.1.6. Navorming

- **Individueel gevolgde externe navormingsactiviteiten:**
 - Zorg voor de Zorgenden: organisatie door Centrum Morele Dienstverlening, Lut Celie, Chinese Theeceremonie en Mindfulness
Deelnemer: Bie en Marie-Lou
- **Externe navormingsactiviteiten gevolgd in groep:**
 - Kinderen en palliatie
Spreker: Isabelle Gyselinck
Georganiseerd door: Netwerk Palliatieve Zorg Waasland
Datum: 27 mei 2010, 2,5u
Aantal deelnemers: 5
 - Info avond nieuwe afsprakennota en huishoudelijk reglement
Spreker: Karina Pieters en Jan Van Buel
Georganiseerd door: Netwerk Palliatieve Zorg Waasland
Datum: 29 september 2010, 2u
Aantal deelnemers: 10
 - 9 Vrijwilligers hebben ook deelgenomen aan minisymposium Vroegtijdige Zorgplanning op 21 oktober 2010
 - 5 vrijwilligers hebben deelgenomen aan themadag complementaire zorg op 16 december met als lesgever Ingrid Wauman.

4.1.7. Inspraak en overleg

Vrijwilligerswerk in samenwerking

- **Algemene Vergadering Netwerk Palliatieve Zorg Waasland en Algemene Vergadering Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland**
Doelstelling: zie statuten
Leden:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.1. Algemene Vergadering
Bijeenkomsten:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.1. Algemene Vergadering
Behandelde onderwerpen:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.1. Algemene Vergadering
- **Raad van Bestuur Netwerk Palliatieve Zorg Waasland en Raad van Bestuur Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland**
Doelstelling: zie statuten
Leden:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.2. Raad van Bestuur
Bijeenkomsten:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.2. Raad van Bestuur
Behandelde onderwerpen:
zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.2. Raad van Bestuur

- **Dagelijks Bestuur Netwerk Palliatieve Zorg Waasland en Dagelijks Bestuur Vrijwilligerswerk Palliatieve Zorg Waasland**

Doelstelling: zie statuten

Leden:

zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.3. Dagelijks Bestuur

Bijeenkomsten:

zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.3. Dagelijks Bestuur

Behandelde onderwerpen:

zie I Organisatiestructuur en interne werking, 3. Bestuursorganen, 3.3. Dagelijks Bestuur

Vrijwilligers hebben een adviserende stem in de bestuursorganen; John heeft een mandaat vanuit de vrijwilligers en wordt vanaf heden bijgestaan door Caty Sergeant . Deze tandemwerking werd bekrachtigd op de algemene vergadering van 4 maart 2011.

III. Actieplan 2011

1. Kernopdrachten van het netwerk:

De goede relatie met betrokken actoren behouden en verbeteren waar nodig: Wat werd gerealiseerd?

Meer structurele contacten en samenwerking met voorzieningen voor personen met handicap uitbouwen: tendens is meer en meer aandacht voor bewoners die ernstig ziek zijn en palliatieve zorg nodig hebben.

- Organiseren van gezamenlijke studie dagen ' Zilvergrijs en Zorg voor jezelf ' in samenwerking met de Oost Vlaamse Netwerken en Handicum
- 2 mandaten opgenomen in Algemene Vergadering vanuit de sector
- Op vraag van de sector vorming op maat in eigen instelling

Meer structurele contacten en samenwerking met psychiatrische ziekenhuizen:

- Deelname en uitwisseling met St.Hiëronymus via werkgroep referenten WZC
- Vormingstraject op maat in samenwerking met psycholoog begin 2011, in St.-Hiëronymus.
- De samenwerking met St.-Lucia beperkt zich tot advies en ondersteuning in concrete patiëntensituatie.
- De samenwerking met de werkgroep referenten werd geïntensifieerd en data werden gepland voor het hele werkjaar; er werd vooral gewerkt rond vroegtijdige zorgplanning.

Algemeen coördinator neemt van heden ook deel aan de begeleidingscommissie WZC, omdat dit de mogelijkheid biedt om naast de referenten ook andere disciplines in deze sector te leren kennen, het biedt een platform om info uit te wisselen en aan 'netwerken' te doen.

46

In het kader van palliatieve thuiszorg bij allochtone gezinnen hebben we samengewerkt met een studente gezinswetenschappen die samen op huisbezoek is gegaan met onze verpleegkundige in een Marokkaans gezin. (studente is Marokkaanse, geboren in België).

Dit in het kader van haar eindwerk, waarbij onderzocht wordt "welke invloed de ziekte van een familielid heeft op de mantelzorgers."

Doelstelling is om deze studente uit te nodigen en haar eindwerk te komen voorstellen. Wij verwachten nog meer te kunnen leren over de waarden en normen die zij hanteren betreffende ziek zijn en sterven. Dit kan ons helpen in de begeleiding van allochtone gezinnen.

Samenwerking met federatie onderhouden en verder uitbouwen

- Deelname aan verschillende werkgroepen binnen de federatie zowel door coördinator als psycholoog en verpleegkundigen
- Deelname maandelijks platform coördinatoren overleg

Samenwerking Oost-Vlaams

VTO opdrachten gezamenlijk uitwerken: aanbod evalueren zowel op het inhoudelijke als methodische niveau en de samenwerking en taakverdeling met de collega netwerken evalueren.

- Vormingsdagen kinderen en palliatie: inhoud en methodiek werden na vorige evaluaties bijgestuurd; tweedaagse vorming wordt hernomen voorjaar 2011.
Nieuwe sensibilisatie en info campagne gericht naar scholen en CLB wordt gestart.

- Focus om via VZP nieuwe toegang te vinden tot een aantal partners en palliatieve zorg terug op de agenda te zetten
Dit thema zo breed mogelijk bespreekbaar stellen in de regio.

2. Lokale werking

Via werkgroepen wordt de samenwerking en overleg continue onderhouden en verbeterd waar nodig.

WZC vragen meer en meer vorming op maat: basis palliatieve zorg – implementatie palliatief zorgbeleid- pijn en symptoom controle- plaatsen spuit aandrijver- zorg rond het levenseinde-

Op vraag van WZC consult functie, ondersteuning van vooral het professioneel team bij ethische vraagstukken, vragen naar euthanasie, stoppen vocht/voedsel, ...

Werkgroep ziekenhuizen komt 2 keer per werkjaar samen, personeel wissels in AZ Lokeren hebben een invloed op de dynamiek van de werkgroep.

3. Informatie en sensibilisatie:

Website is intussen een feit, de input en up to date houden van de bestanden is niet evident.

Er is nood aan duidelijke afspraken en structureel overleg hieromtrent met de Oost-Vlaamse collega's.

WAPO: 2 keer per jaar

1 gericht aan huisartsen in samenwerking met de Huisartsenkring Waasland

1 gericht aan verpleegkundigen, thuis en WZC , andere eerste lijn disciplines

Op vraag van organisaties zoals OKRA, seniorenraad, Vormingplus, KAV, ... worden regelmatig info avonden georganiseerd omtrent diverse thema's: wat is palliatieve zorg, zorg rond het levenseinde, vroegtijdige zorgplanning...

47

4. Vrijwilligers:

Visietekst van vrijwilligers is in overleg met vrijwilligers goedgekeurd.

In 2010 hebben we verder gewerkt aan een nieuwe afsprakennota en huishoudelijk reglement voor de vrijwilligers.

Ondersteuning, coaching van vrijwilligers willen wij in 2011 verder uitbouwen om vrijwilligers de kans te geven naast rechtstreekse aanwezigheid in thuiszorg, elkaar te leren kennen via intervisie, vormingen, sociale activiteiten.

Wij wensen in het kader van het Europese Jaar van de Vrijwilliger in samenwerking met palliatieve eenheid en palliatief supportteam een evenement aan te bieden in het najaar.

5. Uitdagingen voor palliatieve zorg:

Palliatieve zorg is meer dan terminale zorg, liefst zo vroeg mogelijk opstarten.

Het proces vroegtijdige zorgplanning kan mensen helpen uitnodigen om na te denken en mogelijks te noteren over hoe zij hun zorg voor zichzelf wensen in de toekomst.

Belangrijk hierbij is om een proces in gang te zetten waarbij men in dialoog gaat met patiënt, familie en zorgverleners over wat voor iemand belangrijk en wenselijk kan zijn.

Nieuw element in definitieve palliatieve zorg door de WGO opgesteld waarbij rouwzorg als onderdeel van palliatieve zorg wordt opgenomen.

De blijvende technologische vooruitgang van de geneeskunde en de stijgende vergrijzing van de bevolking stellen nieuwe vragen en uitdagingen binnen palliatieve zorg.

Patiënten met kanker evolueren meer en meer naar patiënt met een chronische ziekte. De vraag is of langer leven met alsmaar meer beperkingen even kwalitatief is en blijft voor de persoon in kwestie.

Dit kan leiden om meer aandacht te geven bij scharniermomenten in iemands individuele zorgtraject.

Op vlak van mantelzorg zijn er grote veranderingen: vb.

Aantal 2 verdieners stijgen, familieleden wonen vaak ver van elkaar, nieuw samengestelde gezinnen, conflict relaties... dit zet palliatieve zorg onder druk.

De garantie van continuïteit komt in gevaar en het is de opdracht van palliatieve zorg om de netwerken rond de patiënt te helpen mobiliseren en deze visie te helpen uitdragen naar een breder maatschappelijk kader.

Belang voor de verschillende actoren om maximaal en constructief samen te werken, en elkaars dienst- en hulpverlening te leren kennen.

Ontwikkeling van wetenschappelijk onderzoek binnen palliatieve zorg is een belangrijke uitdaging; dit moet meer zijn dan cijfers tellen, men mag niet voorbijgaan aan de bezieling van de zorg.

Zorg voor de zorgenden blijft belangrijk voor al wie actief is in palliatieve zorg.

6. Wat willen we realiseren in 2011?

- Aanvraag grote uitbreiding RIZIV naar aanleiding van nieuwe budgetten die ter beschikking worden gesteld
- Sensibilisatiecampagne naar scholen en CLB : kinderen en palliatie
- Vernieuwd materiaal in de rouwkoffer
- Actualiseren van de bestaande functieomschrijvingen: Voor functie VTO en Administratief bediende is dit reeds gebeurd.
- Evaluatie van aanbod VTO hoe kunnen we in Oost-Vlaanderen samenwerken met de collega netwerken inzake VTO
- Mede organiseren Vlaams Congres.